

UCHWAŁA NR XXXIII/282/2014
RADY GMINY KURÓW
z dnia 25 sierpnia 2014 roku

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kurów
na lata 2014 - 2020

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz. 594 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.) **Rada Gminy Kurów** uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kurów na lata 2014 - 2020 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Kurów.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE KURÓW
NA LATA 2014-2020**

Spis treści

<u>Założenia ogólne</u>	4
1. Podstawy prawne	4
2. Zgodność Strategii z innymi dokumentami	5
3. Misja Strategii	5
<u>Ogólna charakterystyka Gminy Kurów</u>	6
1. Charakterystyka Gminy	6
2. Obszar i struktura użytkowania terenów	9
3. Gospodarka	10
4. Rolnictwo	11
5. Infrastruktura techniczna	11
6. Społeczność lokalna	13
7. Bezrobocie	15
8. Jakość życia i bezpieczeństwo mieszkańców	17
<u>Infrastruktura społeczna</u>	18
1. Ochrona zdrowia	18
2. Oświata i wychowanie	18
3. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia	19
4. Kultura, sport, rekreacja	22
<u>Pomoc społeczna w gminie Kurów</u>	24
1. Podstawy prawne	24
2. Zasady udzielania pomocy społecznej	25
3. Świadczenia pomocy społecznej	25
4. Usługi opiekuńcze	29
5. Świadczenia rodzinne	29
6. Pomoc w ramach programu PEAD	32
<u>Problemy występujące w Gminie Kurów</u>	33
1. Ubóstwo	33
2. Bezrobocie	33
3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	33
4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	34
5. Przemoc w rodzinie	35
6. Uzależnienia	36
<u>Projekty systemowe</u>	37
1. Projekt „Efektywna pomoc społeczna w Gminie Kurów” – 2008 r.	37
2. Projekt „Efektywna pomoc społeczna w Gminie Kurów” – 2009 r.	38
3. Projekt „Efektywna pomoc społeczna w Gminie Kurów” – 2010 r.	38
4. Projekt „Efektywna pomoc społeczna w Gminie Kurów” – 2013 r.	39
<u>Pozycja strategiczna gminy – analiza SWOT</u>	41
1. Czym jest analiza SWOT	41
2. Analiza SWOT w zakresie polityki społecznej w Gminie Kurów	41

<u>Podstawowe cele i kierunki działań</u>	46
<u>Finansowanie strategii</u>	53
<u>Propozycje programów na lata 2014-2020</u>	54
<u>Monitorowanie i ocena Strategii</u>	54
<u>Podsumowanie</u>	55

Założenia ogólne

1. Podstawy prawne

Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych, podobnie jak inne dokumenty strategiczne przygotowywane na różnych szczeblach administracji publicznej, jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2013 r., poz. 182 z późn. zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”.

Na treść i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych mają również wpływ inne akty prawne. Należą do nich:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zmianami),
- ustawa z 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1456 ze zmianami),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2012 r., poz. 1228 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 ze zmianami),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2012 r. poz. 124 ze zmianami),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2013 r., poz. 674 ze zmianami),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225 ze zmianami),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 ze zmianami),
- ustawa z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r. poz. 966 ze zmianami),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536 ze zmianami).

Podczas realizacji strategii zajdzie również potrzeba odwołania się do innych aktów prawnych, m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia i budownictwa socjalnego.

2. Zgodność strategii z innymi dokumentami

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 jest zgodna ze Strategią Rozwoju Gminy Kurów na lata 2008-2015, a także z kluczowymi dokumentami strategicznymi na szczeblu europejskim, ogólnokrajowym i regionalnym:

1. Strategią Lizbońską
2. Strategią Polityki Społecznej
3. Narodową Strategią Integracji Społecznej dla Polski
4. Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki
5. Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego
6. Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego
7. Wojewódzkim Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

3. Misja strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020 jest dokumentem przedstawiającym działania podejmowane przez Gminę Kurów w zakresie pomocy społecznej, profilaktyki, a także minimalizowania bądź niwelowania negatywnych zjawisk społecznych, które w danej społeczności są odbierane jako negatywne, marginalizujące. Stanowi ona wynik refleksji nad lokalnymi i zdefiniowanymi problemami społecznymi oraz sposobami ich rozwiązywania. Strategia służy koordynacji działań, a także rozwijaniu i umacnianiu współpracy różnych podmiotów realizujących zadania w zakresie pomocy społecznej, ochrony zdrowia, bezpieczeństwa publicznego, edukacji oraz kultury i sportu, nie ma bowiem możliwości rozwiązywania problemów społecznych bez udziału gminnych zasobów instytucjonalnych, aktywności lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych czy instytucji działających na polu polityki społecznej w Gminie Kurów. Strategia jest podstawą uwzględnienia jej zadań w planach budżetowych gminy, powiatu oraz województwa, a także pozyskania środków finansowych z innych źródeł, zwłaszcza funduszy Unii Europejskiej. Celem strategii jest szeroko rozumiany system wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzięki któremu możliwe stanie się podniesienie jakości życia i bezpieczeństwa socjalnego, wyrównywanie szans rozwoju mieszkańców gminy oraz integracja społeczności lokalnej. Realizacja założeń Strategii wymaga współpracy wszystkich partnerów, których określone działania i przedsięwzięcia w efekcie doprowadzą do osiągnięcia zamierzonych celów.

Ogólna charakterystyka gminy

1. Charakterystyka gminy

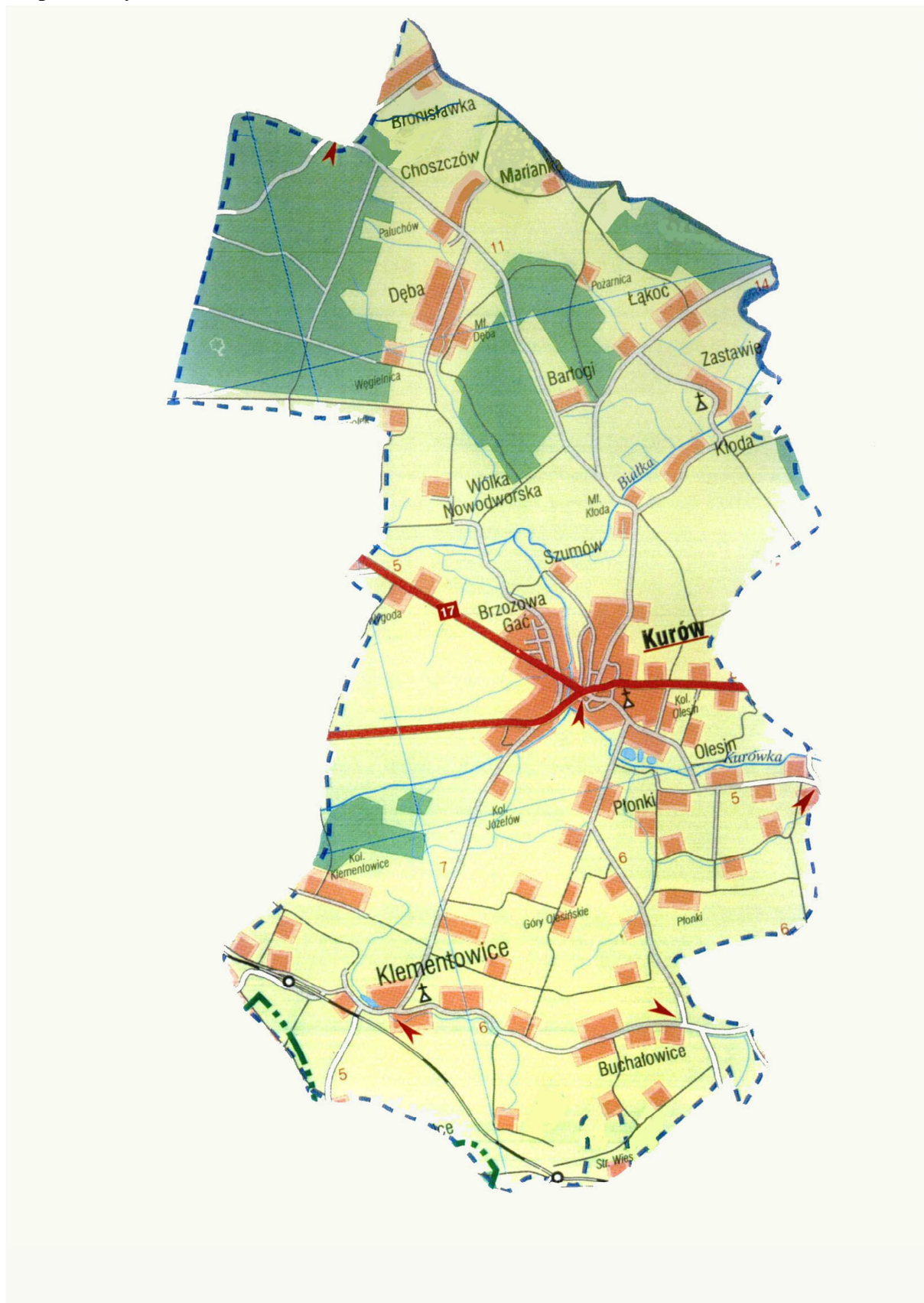
Gmina Kurów zlokalizowana jest w środkowo-zachodniej części województwa lubelskiego na pograniczu dwóch krain: Wyżyny Lubelskiej reprezentowanej na omawianym terenie przez Płaskowyż Nałęczowski oraz Równiny Lubartowskiej.

Płaskowyż Nałęczowski usytuowany w południowej części gminy jest najdalej wysuniętą częścią Wyżyny Lubelskiej. Od północy ogranicza go lessowa krawędź wznosząca się miejscami na 30 metrów nad podłoże. Tworzy ona silnie pofałdowane ukształtowanie terenu z dużą liczbą wąwozów lessowych. Fragment południowej części gminy wchodzi w skład Kazimierskiego Parku Krajobrazowego, Wąwolnickiego Parku Agroekologicznego oraz objęty jest strefą ochrony Uzdrowiska Nałęczów. Równinę Lubartowską, która obejmuje swym zasięgiem północną część gminy, stanowi lekko falista, częściowo zalesiona nizina morenowa rozcięta dolinami rzecznych rzeki Kurówki i jej dopływu – Strugi Kurów (Garbówki). Doliny rzeczne są w tych miejscach szerokie i podmokłe. Fragment północnej części Gminy wchodzi w skład Obszaru chronionego Krajobrazu „Kozi Bór”, gdzie występuje użytk ekologiczny. Na powierzchni terenu gminy nie widać zauważalnej krawędzi oddzielającej krainy fizjograficzne, granica ta zaznacza się wyraźnie w budowie geologicznej.

Przez gminę Kurów przebiegają jedne z ważniejszych szlaków komunikacyjnych wschodniej Polski – droga krajowa nr 17 i droga ekspresowa S17 tworzące trasę europejską E372 oraz droga krajowa nr 12.

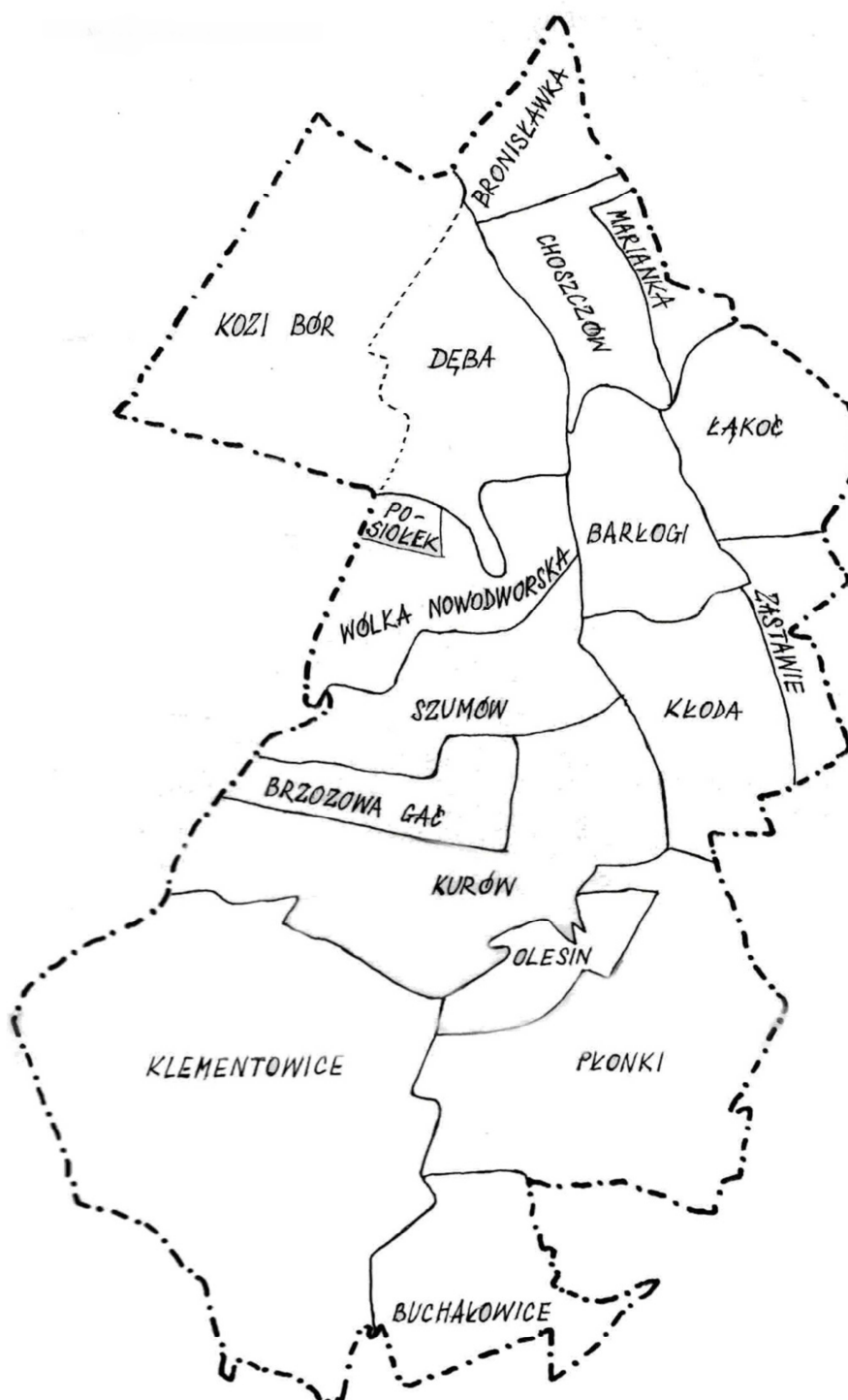
Kontakt z całym światem umożliwia natomiast położony w niewielkiej odległości od Kurowa port lotniczy w Lublinie. Przez gminę biegnie połączenie kolejowe (6 km), w miejscowości Klementowice usytuowana jest stacja. Dobre połączenia komunikacyjne z miastami (Lublin, Puławy) w gminie mają mieszkańcy Kurowa, Brzozowej Gaci, Olesina, Płonek. Z trudnościami komunikacyjnymi zmagają się natomiast mieszkańcy miejscowości Buchałowic, Klementowic, Bronisławki, Marianki – wsi leżących w pewnej odległości od Kurowa.

Mapa Gminy Kurów

W skład gminy wchodzi 17 sołectw: Barłogi, Bronisławka, Brzozowa Gać, Buchałowice, Choszczów, Dęba, Kurów, Kłoda, Klementowice, Marianka, Łąkoć, Olesin, Płonki, Posiołek, Szumów z Wygodą, Wólka Nowodworska, Zastawie.

Mapa Gminy Kurów z podziałem na sołectwa

2. Obszar i struktura użytkowania terenów

Gmina Kurów jest jedną z większych gmin powiatu puławskiego, jej powierzchnia wynosi 101 km², nie wyróżnia się natomiast na terenie powiatu sposobem jej użytkowania, jest bowiem gminą typowo rolniczą, a użytki rolne stanowią 75% jej obszaru.

Tabela 1. Użytkowanie gruntów w poszczególnych sołectwach gminy Kurów

Wyszczególnienie	Powierzchnia użytków rolnych
Barłogi	235,32
Bronisławka	249,25
Brzozowa Gać	334,69
Buchałowice	425,01
Choszczów	431,93
Dęba	512,51
Kurów	1036,23
Kłoda	410,19
Klementowice	1641,33
Marianka	53,08
Łąkoć	332,16
Olesin	109,90
Płonki	1012,85
Posiołek	24,77
Szumów (z Wygodą)	267
Wólka Nowodworska	243,26
Zastawie	207,94

Źródło: dane UG Kurów

Dominujące znaczenie zarówno dla aktualnej sytuacji, jak i dla planowania poszczególnych kierunków rozwoju gminy Kurów ma fakt usytuowania w powiecie puławskim województwa lubelskiego, ponieważ wszystkie tworzone na szczeblu regionalnym analizy planistyczne oraz strategiczne potwierdzają jednorodność Lubelszczyzny pod względem czynników rozwoju społeczno-gospodarczego.

Zagospodarowanie poszczególnych wsi w gminie tworzy różnorodne układy przestrzenne dostosowane do istniejących uwarunkowań. Najczęściej występują układy liniowe o zabudowie mniej lub bardziej skupionej wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych. Rozproszenie osadnictwa utrudnia dostęp do infrastruktury społecznej. Czas podróży z miejsca zamieszkania do szkoły, ośrodka zdrowia czy urzędu zwiększa się, rosną też koszty podróży, efektem są m.in. problemy z dowozem dzieci do szkół. Dłuższe odcinki dróg wymagają większych nakładów na remont i utrzymanie. Budowa i eksploatacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i energetycznej przy małym zagęszczeniu odbiorców jest znacznie kosztowniejsza ze względu na wydłużenie niezbędnych odcinków sieci.

Pod względem natężenia problemów wynikających z niekorzystnej struktury osadnictwa, sytuacja gminy Kurów nie odbiega znacząco od sytuacji innych rejonów pozametropolitarnych Lubelszczyzny, jednak ze względu na słabość ekonomiczną istniejący model sieci osadniczej stanowić może źródło zaostrenia problemów społecznych oraz powód dodatkowego obciążenia budżetu lokalnego samorządu.

3. Gospodarka

Gmina Kurów jest gminą typowo wiejską o funkcji rolniczej. Główną funkcją zewnętrzną gminy jest produkcja rolna, tylko w niewielkim zakresie – produkcja nierolnicza.

Głównym ośrodkiem administracyjnym i przemysłowo-usługowym jest Kurów, gdzie zlokalizowana jest większość usług publicznych oraz wiele zakładów produkcyjnych i usługowych. Gmina Kurów oferuje atrakcyjne tereny przeznaczone pod działalność produkcyjną i usługową położone poza terenem zabudowanym w pobliżu dróg krajowych nr 12 i 17 oraz drogi powiatowej relacji Kurów-Lubartów. W gminie zarejestrowane są 656 podmiotów prowadzące działalność produkcyjną i usługową. Większość zakładów produkcyjnych i usługowych w gminie Kurów jest średniej i małej wielkości. Przemiany społeczno-gospodarcze przełomu lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych spowodowały, że w miejscu likwidowanych przedsiębiorstw państwowych i spółdzielni powstało szereg firm prywatnych prowadzących działalność gospodarczą jako osoby fizyczne i prawne.

Źródłem zarabkowania mieszkańców gminy jest również zatrudnienie w zakładach produkcyjnych, usługowych i instytucjach działających na terenie gminy oraz poza jej obszarem. Znaczna część ludzi pracuje w Puławach, Lublinie czy Warszawie i jej okolicach, a także poza granicami kraju.

Z rozwojem działalności gospodarczej celowe jest zintegrowanie działań przedsiębiorców (lub przyszłych przedsiębiorców) z działaniami władz lokalnych. Prowadzenie wspólnych przedsięwzięć może przynieść duży postęp jakościowy z uwagi na wzajemne zrozumienie potrzeb, oczekiwań i możliwości partnerów, specjalistów różnych branż zamieszkujących na terenie gminy. Niewątpliwie istotnym elementem wpływającym na rozwój gminy jest przemysł rolno-spożywczy oraz przemysł wytwórczy.

Czynnikami przyciągającymi inwestorów są:

- dobre połączenia komunikacyjne z miastem,
- partnerska postawa gminy wobec przedsiębiorców,
- niskie ceny gruntów,
- duży zasób siły roboczej,
- niskie wymagania płacowe robotników,
- dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna,
- mała konkurencja (niewiele zakładów produkcyjnych),
- ulgi podatkowe.

Obsługa infrastrukturalna jest także czynnikiem atrakcyjności lokalizacyjnej dla działalności gospodarczej. Nasycenie komunalną infrastrukturą wodno-kanalizacyjną oraz infrastrukturą energetyczną ma większe znaczenie tylko w przypadku lokalizacji małych i średnich przedsiębiorstw. Większe zakłady muszą zwykle stosować własne rozwiązania

w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, a w przypadku infrastruktury energetycznej ma znaczenie usytuowanie w okolicach linii magistralnych.

Dla sprawnego funkcjonowania przedsiębiorstw ważne są niewątpliwie istniejące instytucje otoczenia biznesu, które mają wpływ na atrakcyjność gminy dla inwestorów zewnętrznych, tworzą klimat sprzyjający aktywności gospodarczej mieszkańców i miejscowych podmiotów oraz ułatwiają działalność gospodarczą.

4. Rolnictwo

Gmina Kurów jest gminą rolniczą, w której jakość środowiska ma nadrzędny charakter w stosunku do innych uwarunkowań, ponieważ to środowisko ma bezpośredni wpływ na rodzaj funkcji gospodarczych oraz na charakter osadnictwa, szczególnie typu wiejskiego. Rolnictwo jest zależne od cech środowiska, tj. jakości gleb, warunków wodnych, położenia przestrzennego, klimatu.

Struktura użytkowania gruntów ornych to jednej z podstawowych czynników warunkujących rozwój rolnictwa. Na ogólną powierzchnię 10108 ha gminy przypada 7502 ha użytków rolnych, co stanowi 75% powierzchni gminy, w tym gruntów ornych – 6190 ha. Rolnictwo w gminie ma różnorodne warunki rozwoju. Gleby na obszarze gminy cechują się dobrą i słabą przydatnością do produkcji – przeważają gleby niższych klas bonitacyjnych. Gleby żyzniejsze (rędziny i gleby brunatne) występują na terenach Płaskowyżu Nałęczowskiego.

W strukturze agrarnej dominuje sektor prywatny. Gospodarstwa te charakteryzują się bardzo dużym rozdrobnieniem, co nie sprzyja wprowadzaniu mechanizacji i specjalizacji rolnej. Ponad połowa gospodarstw prowadzi działalność wyłącznie rolniczą, jednakże w większości jest to tradycyjny system produkcji nastawiony na samozaopatrzenie. W wielu gospodarstwach działalność rolnicza stanowi dodatkowe źródło utrzymania przynajmniej dla jednej osoby. Najwięcej gospodarstw liczy do 5 hektarów i nie jest w stanie zapewnić właścicielom wystarczających dochodów. 607 gospodarstw to gospodarstwa o powierzchni 5-15 ha, natomiast 92 gospodarstwa to gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha. Przeciętna wielkość działki wynosi poniżej 1 ha. Średnia powierzchnia gospodarstw rolnych w województwie lubelskim w roku 2012 wynosi 7,7 ha. Rolnictwo nastawione jest głównie na uprawę owoców miękkich, a także pszenicy, żyta, buraków cukrowych, tytoniu i ziemniaków.

Problemem, z jakim zmagają się rolnicy z Kurowa i okolic są występujące okresowo susze i gwałtowne ulewy, które połączone z gradobiciem są przyczyną poważnych zniszczeń upraw. Powodują zalania budynków gospodarczych i stanowią zagrożenie dla zwierząt.

Podsumowując uwarunkowania wynikające ze stanu rolnictwa, przedstawione w charakterystyce gospodarstw rolnych gminy Kurów, należy zwrócić uwagę na liczne ograniczenia, ale również na walory będące podstawą wyznaczenia kierunku rozwoju, gdyż położenie gminy Kurów w zasięgu oddziaływania dużego ośrodka miejskiego, jakim jest Lublin, stwarza dogodne warunki rozwoju rolnictwa i produkcji żywności.

5. Infrastruktura techniczna

Gmina Kurów posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną, choć nie w pełni na obszarze wiejskim. Dane szczegółowe na temat sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej oraz gospodarki odpadami w gminie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Sieć wodociągowa, kanalizacyjna, gazowa, gospodarki odpadami w 2013 r.

Sieć wodociągowa	
Długość czynnej sieci wodociągowej (w km)	102,5
Sieć kanalizacyjna	
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (w km)	12,54
Liczba oczyszczalni ścieków	1
Liczba ludności korzystającej	ok. 2300
Sieć gazowa	
Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej	2868

Źródło: www.stat.gov.pl, dane UG Kurów

W 2013 r. w gminie Kurów wykonana została ogromna inwestycja w ramach projektu „Kompleksowy system wodno-ściekowy gminy Kurów – Etap I.” Przedmiotem projektu była budowa oczyszczalni ścieków w gminie Kurów. I etap kanalizacji sanitarnej obejmował po części miejscowości Kurów i Olesin. Produkty zrealizowanego projektu:

- długość wybudowanej sieci wodociągowej - 120 m
- długość przebudowanej/zmodernizowanej sieci wodociągowej - 2,43 km
- liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków - 1 szt.
- długość wybudowanej sieci kanalizacji sanitarnej - 12,96 km
- liczba wybudowanych przepompowni ścieków - 3 szt.
- długość wybudowanej sieci kanalizacji deszczowej - 1,084 km
- przepustowość oczyszczalni ścieków (m³/doba) - 600
- liczba przebudowanych/zmodernizowanych przepompowni ścieków - 1 szt.

Celem bezpośrednim projektu było podniesienie jakości gospodarki ściekowej na terenie gminy oraz zmniejszenie negatywnego oddziaływania na otoczenie. Inwestycja przyczyniła się do poprawy jakości oraz zapobiegnięcia degradacji środowiska poprzez ograniczenie zanieczyszczeń wód i gleby oraz ochrona naturalnych ekosystemów.

W ramach projektu wykonany został również kanał odprowadzający wody deszczowe z zachodniej części Olesina do oczyszczalni ścieków.

6. Społeczność lokalna

Województwo lubelskie dzieli się na 213 gmin oraz 20 powiatów, w obrębie których znajduje się 4 116 miejscowości wiejskich i 41 miast, z których 4 to miasta na prawach powiatu.

Ośrodkami gminnymi jest 171 miejscowości wiejskich o liczbie mieszkańców od 0,9 tys. do ponad 3 tys. osób w miejscowości. Na przestrzeni ostatnich lat sytuacja demograficzna gminy charakteryzują się stabilnością z tendencją zniżkową w zakresie liczby mieszkańców. Nie odnosi się to jednak równomiernie do wszystkich sołectw w gminie. Wzrost liczby ludności występuje w Kurowie, w Płonkach. Pozostałe miejscowości wykazują względną stabilizację. Z analizy demograficznej wynika, że rejonem, w którym w ciągu ostatnich 24 lat zwiększyła się liczba ludności jest Kurów i miejscowości leżące w jego najbliższym, bezpośrednim otoczeniu: Brzozowa Gać, Olesin i Szumów.

Ośrodek gminy Kurów rozwinął się w oparciu o dawny szlak handlowy wiodący z Lublina na Mazowsze. Położenie Kurowa u zbiegu tras komunikacyjnych oraz z uwagi na wykształcone przestrzenie obszary zurbanizowane lokujące się przy ośrodku gminnym – ośrodki wspomagające – (Brzozowa Gać, Olesin, Szumów) – skupiające łącznie z Kurowem ok. 50% mieszkańców gminy, może w przyszłości pretendować do przekształcenia tego rejonu w ośrodek miejski. Obszar ten jako jedyny w gminie charakteryzuje się w okresie ostatnich lat wzrostem liczby ludności. Wskaźnik dotyczący struktury wieku charakteryzuje się dużym procentowo udziałem grupy w wieku produkcyjnym, grupa ta stanowi 63%, przy jednocześnie małym udziale wieku poprodukcyjnego 18% oraz średnim wzrostem wieku przedprodukcyjnego 19%. Obszar ten charakteryzuje się dużą gęstością zaludnienia – 78 osób na km². Liczba ludności gminy na dzień 31 grudnia 2013 r. wynosiła 7 903 osoby. Warto zwrócić uwagę, że osadnictwo wiejskie charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem i rozproszeniem. Osadnictwo to zostało dostosowane do potrzeb drobnego rolnictwa. Uogólniając można przyjąć, że liczebność populacji w określonych warunkach i na określonym obszarze jest uzależniona od wpływu dwóch podstawowych czynników:

- przyrostu naturalnego
- salda migracji.

Tabela 3. Liczba ludności gminy Kurów z podziałem na miejscowości

Miejscowość	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2011 r.	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2012 r.	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2013 r.
Barłogi	135	133	130
Bronisławka	181	182	182
Brzozowa Gać	571	574	574
Buchałowice	254	258	261
Choszczów	273	272	260
Dęba	235	235	233
Klementowice	1356	1343	1342

Kłoda	303	298	297
Kurów	2816	2824	2803
Łąkoć	209	209	209
Marianka	27	25	24
Olesin	342	342	336
Płonki	821	833	840
Posiołek	16	14	14
Szumów z Wygodą	189	179	179
Wólka Now.	109	107	112
Zastawie	112	106	107
Razem	7949	7934	7903

Źródło: Opracowanie na podstawie danych USC Kurów

Wykres 1. Liczba ludności w gminie Kurów w latach 2009-2013

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z USC Kurów

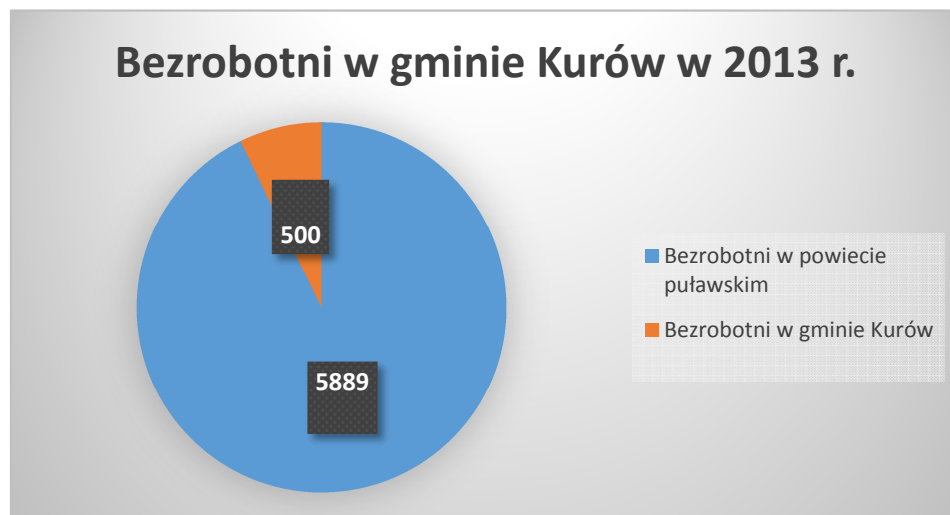
Migracje poza modyfikowaniem oddziaływania przyrostu naturalnego na liczbę ludności mają także istotne znaczenie w zakresie wewnętrznego rozmieszczenia populacji. Znaczenie to jest jednak w przypadku gminy Kurów nieco mniej istotne ze względu na brak możliwości migracji wewnętrznych na linii miasto-wieś w obrębie gminy.

7. Bezrobocie

Zmiany gospodarcze i polityczne, jakie dokonały się w Polsce w latach 1989-1990 doprowadziły do tego, że Polska dołączyła do krajów o gospodarce rynkowej, co z kolei spowodowało pojawienie się zjawiska bezrobocia. Jest to zjawisko społeczne polegające na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i deklarujących chęć jej podjęcia nie znajduje faktycznego zatrudnienia. Stan ten spowodowany jest brakiem równowagi pomiędzy podażą pracy, a popytem na pracę. Brak pracy jest czynnikiem, który ma wpływ na zaspokojenie ważnych potrzeb społecznych w różnych sferach życia. Konsekwencją braku pracy jest też narastające ubóstwo i związane z tym kwestie edukacyjne, zdrowotne, mieszkaniowe itd., których rozwiązaniem zajmuje się szeroko pojęta polityka społeczna. Rośnie również frustracja społeczeństwa, co z kolei prowadzi do patologii, a w dalszej konsekwencji do dziedziczenia bezradności i narastania postaw roszczeniowych.

Walka z bezrobociem możliwa jest tylko przez kompleksowe działania w sferze ekonomicznej mającej na celu wzrost gospodarczy i tworzenie nowych miejsc pracy. Zadania w tej sferze koncentrują się również wokół problemu ochrony pracowników przed utratą zatrudnienia, ochrony egzystencji jednostki dotkniętej brakiem pracy oraz pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Świadczenia społeczne dla bezrobotnych w Polsce reguluje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Powinny one zapewnić bezrobotnemu minimum życiowe, ale powinny także zachęcać do podjęcia zatrudnienia.

Wykres 2. Bezrobotni w gminie Kurów w roku 2013 r.

Źródło: sprawozdanie z działalności PUP w Puławach za rok 2013

Według stanu na dzień 31.12.2013 r. w ewidencji PUP w Puławach pozostawało 5889 bezrobotnych, w tym z terenu gminy Kurów 500 bezrobotnych. W porównaniu do stanu z 31.12.2012 r. odnotowano wzrost liczby zarejestrowanych w skali powiatu, natomiast w skali gminy nastąpił spadek w stosunku do roku 2011 – związane jest to prawdopodobnie z dużą liczbą wyjazdów za granicę w celach zarobkowych, ale wzrost w stosunku do roku

2012. Negatywnym zjawiskiem jest długotrwałe bezrobocie dotyczące głównie osób z niskimi kwalifikacjami zawodowymi, wśród mieszkańców Kurowa stanowi ono ponad 50% osób bezrobotnych.

Wykres 3. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w latach 2009-2013

Źródło: Sprawozdania z działalności PUP w Puławach

Jak wynika z przedstawionych danych, wyraźnie widać utrzymującą się tendencję wzrostową w skali powiatu, natomiast w gminie Kurów obserwuje się wzrost w latach 2010-2011, wystąpił natomiast spadek w roku 2012.

Bezrobocie jest podstawowym i wyciskającym piętno na charakterystyce społeczności lokalnej problemem na terenie gminy Kurów, z problemem tym wiązać należy ubóstwo i trudną sytuację (nie tylko materialną) wielu rodzin, zwłaszcza rodzin wielodzietnych i niepełnych. Skala bezrobocia powoduje frustrację, przestępczość i wiele innych patologii społecznych (np. agresję, alkoholizm).

Istotne w kontekście prowadzenia odpowiedniej polityki przeciwdziałania bezrobociu jest nie tylko określenie skali zjawiska, ale też i jego struktury, tj. przedstawienie liczby osób pozostających bez pracy z uwagi na:

- wiek
- płeć
- wykształcenie

Problem łagodzić mogą formy proponowane przez Urząd Pracy, np.

- staże absolwenckie
- zatrudnianie bezrobotnych przy pracach interwencyjnych
- zatrudnianie bezrobotnych przy robotach publicznych
- kierowanie bezrobotnych na szkolenia
- udzielanie pożyczek dla bezrobotnych
- udzielanie pożyczek dla pracodawców na tworzenie nowych miejsc pracy

Jednak głównym źródłem utrzymania się osób bezrobotnych na terenie gminy są prace dorywcze, sezonowe, nielegalne zatrudnienie, sprzedaż owoców i warzyw z własnej uprawy, czy wreszcie pomoc społeczna i pomoc rodziny. Nie gwarantuje to stabilności finansowej, efektem czego nagminne jest zjawisko emigracji zarobkowej, co dezintegruje zarówno rodzinę, jak i społeczność lokalną.

8. Jakość życia i bezpieczeństwo mieszkańców

Proces pozytywnych zmian w infrastrukturalnym wyposażeniu wsi wiąże się z poprawą życia ludności wiejskiej. Dotyczą one zmniejszenia uciążliwości pracy w gospodarstwie domowym, w rolnictwie, w prowadzeniu działalności gospodarczej, ułatwień w dostępie do odległych rynków pracy, ośrodków nauki i kultury. Poziom życia to stopień zaspokajania potrzeb materialnych mierzonych czynnikami obiektywnymi, uwzględniającymi takie fakty jak zarobki, wydatki, zasoby. Jakość życia to przede wszystkim zadowolenie ze stanu zdrowia, uzyskiwanych dochodów, własnej sytuacji mieszkaniowej.

Chociaż proces poprawy sytuacji mieszkaniowej jest zbyt powolny, to odnotować należy poprawę ich jakości. Nowe mieszkania i domy są zwykle bardzo dobrze wyposażone: posiadają łazienkę, instalację wodociągową i kanalizacyjną, centralne ogrzewanie, a materiały budowlane wykorzystywane do ich budowy są coraz lepszej jakości. Ta widoczna w ostatnich latach poprawa sytuacji mieszkaniowej przejawia się więc głównie we wzroście wielkości i standardu wyposażenia mieszkań oraz we wzroście powierzchni użytkowej przypadającej na 1 osobę oraz w spadku przeciętnej liczby osób przypadających na 1 izbę.

Aktualnie sytuację mieszkaniową cechują:

- zadowalające wskaźniki wskazujące na brak przeludnienia mieszkań,
- dobra sytuacja pod względem standardu wyposażenia mieszkań w wodociągi,
- coraz większy udział mieszkań podłączonych do sieci kanalizacyjnej i gazowej,
- brak udziału budownictwa komunalnego i spółdzielczego w nowo powstałych mieszkaniach,
- stosunkowo duży ruch budowlany w miejscowościach położonych w pobliżu Kurowa (budownictwo jednorodzinne),
- duży udział domów wymagających odnowy i modernizacji,
- wciąż umiarkowane (choć wzrastające) różnice w standardzie mieszkań.

W Kurowie na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się wiele pozytywnych zmian zachodzących także w sferze wizualnej. Kurow zmienia swoje oblicze, staje się miejscowością nowoczesną, m.in. poprzez przebudowę terenu wraz ze zbiornikiem wodnym przy ul. Nowy Rynek w Kurowie oraz rewitalizację Starego Rynku, która nawiązuje do historycznego wyglądu tego miejsca, a prace były prowadzone pod ścisłym nadzorem konserwatora zabytków, by zachować charakter tego miejsca.

Wiele ulic zyskało nowe chodniki, coraz więcej dróg gminnych pokrytych zostało nawierzchnią asfaltową, co zdecydowanie korzystnie wpływa na wizerunek gminy.

Poziom bezpieczeństwa w gminie Kurów nadzoruje Komisariat Policji. Teren gminy jest zabezpieczony pod względem przeciwpożarowym przez Państwową Straż Pożarną w Puławach oraz pięć jednostek ochotniczych straży pożarnych, z których trzy funkcjonują w krajowym systemie ratowniczo-gaśniczym, rozmieszczonych na terenie gminy w następujących miejscowościach:

- Kurów, Płonki i Kłoda – jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w Kurowie, które włączone są do krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego,
- Klementowice,
- Kolonia Klementowice.

Infrastruktura społeczna

1. Ochrona zdrowia

Stan zdrowotny ludności określany jest między innymi przez średnie trwanie życia mieszkańców oraz główne przyczyny umieralności. Średnie trwanie życia ludności w kraju wynosiło w roku 2012 w przypadku mężczyzn 72,4 lat (w województwie lubelskim 73,2) i w przypadku kobiet 80,9 lata (w województwie lubelskim 81,9). Największe zagrożenie dla zdrowia i życia ludności od wielu lat stanowią choroby układu oddechowego i krążenia oraz nowotwory.

Na terenie gminy Kurów funkcjonuje od 2000 r. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, w ramach którego działają placówki z siedzibą w Kurowie i w Klementowicach. SP ZOZ obejmuje opieką z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej osoby z terenu gminy Kurów oraz gmin sąsiednich.

W 2010 r. rozpoczęto realizację projektu „Modernizacja Ośrodków Zdrowia w Kurowie i Klementowicach w celu dostosowania do obowiązujących wymogów prawnych wraz z termomodernizacją budynków i rozbudową systemu informatycznego”. Przedmiotem projektu była poprawa stanu technicznego budynków SP ZOZ-u w Kurowie (Ośrodek Zdrowia w Kurowie i Ośrodek Zdrowia w Klementowicach) poprzez modernizację wewnętrznej instalacji c.o. oraz termomodernizację obiektów. W ramach inwestycji zakupiono także sprzęt medyczny. Inwestycja obejmowała również nabycie wyposażenia komputerowego i budowę systemu informatycznego. Wykonane prace umożliwiły zapewnienie okolicznym mieszkańcom odpowiedniego standardu opieki medycznej. Gmina położyła nacisk na rozwiązanie kompleksowe, obejmujące najlepszą dostępną do wdrożenia technikę i pozwalające na racjonalizację prowadzonej działalności w sektorze ochrony zdrowia.

Sytuacją zdrowotną pacjentów zajmują się również pielęgniarki środowiskowe, które odwiedzają swoich podopiecznych w miejscu zamieszkania i współpracują z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kurowie. Na terenie gminy Kurów funkcjonują trzy apteki – dwie w Kurowie i jedna w Klementowicach.

2. Oświata i wychowanie

Na terenie gminy działają następujące placówki oświatowe:

- Gminne Przedszkole Publiczne nr 1 im. Czesława Janczarskiego w Kurowie. Przedszkole mieści się w budynku oddanym do użytku w 1979 r. W 2014 r. rozpoczęła się rozbudowa i termomodernizacja budynku przedszkola, na parterze zostaną dobudowane dwie sale, co znacznie ułatwi funkcjonowanie przedszkola w związku z rosnącą liczbą dzieci. Prace będą dofinansowane z pieniędzy wspólnoty gruntowej Okręglice.
- Gminne Przedszkole Publiczne nr 2 w Klementowicach, wchodzące w skład Zespołu Placówek Oświatowych w Klementowicach,
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Grzegorza Piramowicza w Kurowie. Szkoła Podstawowa w Kurowie mieści się w budynku oddanym do użytku w 1964 r.
- Publiczne Gimnazjum im. Ignacego Potockiego w Kurowie. Funkcjonuje w budynku oddanym do użytku w 2003 roku,
- Szkoła Podstawowa im. Ks. Stanisława Rzepeckiego w Klementowicach, wchodząca w skład Zespołu Placówek Oświatowych,
- Niepubliczne Gimnazjum Społeczne w Klementowicach,
- Zespół Szkół im. Macieja Rataja w Klementowicach.

Organem prowadzącym dla przedszkoli, szkół podstawowych i publicznego gimnazjum jest Gmina Kurów. Natomiast dla niepublicznego gimnazjum i zespołu szkół – Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych „Wspólna Szansa” z siedzibą w Klementowicach. W ramach zespołu szkół w Klementowicach funkcjonuje: liceum ogólnokształcące o 3-letnim cyklu nauczania, liceum profilowane o 3-letnim cyklu nauczania, technikum rachunkowości o 4-letnim cyklu nauczania i zasadnicza szkoła zawodowa o 3-letnim cyklu kształcenia. Przy zespole szkół w Klementowicach działa internat dla uczniów zamiejscowych szkoły.

3. Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia

Na terenie gminy Kurów działają stowarzyszenia, z których trzy ze względu na prowadzoną działalność statutową będą pomocne przy realizacji celów postawionych w niniejszej strategii.

Stowarzyszenie Osób Niepełnoprawnych „Otwarty Krąg”:

Zgodnie ze statutem Stowarzyszenia podstawowym celem jego działalności jest:

- zrzeszanie osób chorych i niepełnosprawnych z różnych grup wiekowych,
- działania na rzecz tych osób w celu poprawy ich warunków życiowych, zdrowotnych, a także zwiększenie ich uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym, zawodowym i kulturalnym,
- wyzwolenie inicjatywy w kierunku leczenia i rehabilitacji, rozumianych jako proces osiągnięcia optymalnego poziomu funkcjonowania w społeczeństwie,
- likwidacja barier psychologiczno-społecznych, kształtowanie właściwych postaw w grupie,
- reprezentowanie interesów osób niepełnoprawnych wobec instytucji państwowych i samorządowych.

Stowarzyszenie realizuje swoje cele poprzez:

- współdziałanie z organami władzy, organizacjami społecznymi, jednostkami gospodarczymi, placówkami służby zdrowia i innymi pracującymi na rzecz i dla dobra osób niepełnosprawnych,
- inicjowanie i uczestniczenie w pracach legislacyjnych dotyczących specyficznych potrzeb osób niepełnosprawnych,
- udzielanie pomocy członkom stowarzyszenia w rozwiązywaniu problemów przez pomoc prawną, socjalną oraz współdziałanie w organizowaniu działalności społecznej, gospodarczej i kulturalnej,
- prowadzenie akcji informacyjnych, zjazdów, imprez okolicznościowych, obozów rehabilitacyjnych,
- podejmowanie i popieranie inicjatyw społecznych zgodnych z celami statutowymi Stowarzyszenia,
- udzielanie pomocy interwencyjnej w załatwianiu indywidualnych spraw osób niepełnosprawnych i ich rodzin.

Funkcjonuje również Stowarzyszenie „Zjednoczenie i przyszłość”, którego głównymi celami, określonymi w statucie jest podtrzymywanie tradycji narodowych, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej, działalność charytatywna, promowanie ochrony dóbr kultury, upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz wszelakie działania podejmowane na rzecz wspierania społecznej aktywności obywateli. Stowarzyszenie działa między innymi poprzez organizowanie spotkań dla mieszkańców gmin z posłami i senatorami, obejmuje swoim patronatem imprezy o charakterze kulturalnym i patriotycznym.

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Lokalnych „Wspólna Szansa” działające w Klementowicach od 2004 r. jest organem prowadzącym Niepubliczne Gimnazjum i Zespół Szkół w Klementowicach. Dzięki prężnemu działaniu Stowarzyszenia w szkołach wykonywane są remonty, unowocześniane sale lekcyjne, pojawiają się również nowe kierunki kształcenia. Działa i rozwija się Młodzieżowy Zespół Tańca Ludowego, a organizowany każdego roku festyn „Święto Stowarzyszenia” przeszedł już do tradycji szkoły.

Ponadto przy Parafii Kurów działa Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży zrzeszające młodych ludzi w wieku od 14 do 30 lat. Stowarzyszenie postawiło sobie za cel kształtowanie dojrzałych chrześcijan oraz aktywne uczestnictwo we wspólnocie i misji Kościoła przez szerzenie i upowszechnianie katolickich wartości i zasad we wszystkich dziedzinach życia, zwłaszcza społecznego i kulturalnego.

Zespół Charytatywny, także działający przy Parafii kieruje swoje poczynania ku ubogim mieszkańcom gminy – głównie poprzez całoroczną pomoc rzeczową, zbiórki i rozdział odzieży i żywności pozyskanej z Caritas oraz dostarczanie paczek żywnościowych w okresach przedświątecznych.

Przy Parafii działają również różnego rodzaju grupy religijne i modlitewne. Uczestnictwo w nich sprzyja integracji społeczeństwa, pogłębianiu relacji pomiędzy ludźmi, wytwarzaniu sieci pomocy sąsiedzkiej.

Działa również Stowarzyszenie Ochotnicza Straż Pożarna, którego nadrzędnym celem jest praca na rzecz ochrony życia, zdrowia, mienia i środowiska przed pożarami, klęskami żywiołowymi i zagrożeniami ekologicznymi lub innymi miejscowymi zagrożeniami, a ponadto:

- działania na rzecz ochrony środowiska, ekologii, ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
- działania na rzecz obrony cywilnej,
- rozwijanie i upowszechnianie kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury, historii, tradycji,
- pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- rozwijanie i krzewienie kultury fizycznej i sportu,
- wychowanie dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem wychowania dla ochrony przeciwpożarowej, porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym,
- działanie na rzecz rozwoju demokracji lokalnej i postaw lokalnych,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz dyskryminacji osób i grup społecznych,
- wspieranie społecznej aktywności obywateli, w tym między innymi takich grup społecznych jak: młodzież i dzieci, kobiety, seniorzy, niepełnosprawni, bezdomni, bezrobotni,
- rozwijanie współpracy regionalnej i międzyregionalnej,
- działalność charytatywna w szczególności w zakresie pomocy społecznej,
- promocja i organizacja wolontariatu.

Powołano do życia Stowarzyszenie „Kobiety Razem” skupiające mieszkanki Klementowic, które czynnie włączają się w życie miejscowości, organizując imprezy okolicznościowe, np. bal karnawałowy czy „Dzień Seniora”.

Warto także wspomnieć o działalności Lokalnej Grupy Działania „Zielony Pierścień” z siedzibą w Nałęczowie, która powstała w roku 2008. Zasięgiem swym „Zielony Pierścień” obejmuje obszar 11 gmin (Baranów, Janowiec, Kazimierz Dolny, Końskowola, Kurów, Markuszów, Nałęczów, Puławy, Wąwolnica, Wojciechów i Żyrzyn) należących do wyróżniających się w województwie lubelskim najwyższymi walorami kulturowymi, historycznymi, przyrodniczymi i krajobrazowymi. Założeniem Stowarzyszenia jest rozwój turystyki w oparciu o wykorzystanie zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych obszaru objętego działaniami LGD, rozwój przedsiębiorczości na rzecz tworzenia pozarolniczych źródeł dochodu, poprawa jakości życia mieszkańców na obszarze LGD „Zielony Pierścień”.

4. Kultura, sport, rekreacja

Na terenie gminy Kurów działa Gminny Ośrodek Kultury oraz Gminna Biblioteka Publiczna. Przy Ośrodku aktywność swoją rozwijają zespół teatralny, kółko plastyczne i fotograficzne.

W bibliotece, w ramach projektu unijnego realizowanego przez powiat puławski „Stworzenie systemu informatycznego łączącego biblioteki publiczne z terenu powiatu puławskiego” udało się dokonać pełnej informatyzacji procesów bibliotecznych: gromadzenia, opracowania, udostępniania i informacji poprzez objęcie ich sieciowym systemem bibliotecznym. W ramach projektu powstała również wspólna strona internetowa jako element systemu informatycznego. Zastosowanie komputerowego oprogramowania bibliotecznego oraz włączenie zasobów bibliotek do sieci Internet pozwoliło m. in. na eliminację kartkowych katalogów i zastąpienie centralnym katalogiem komputerowym, eliminację kartotek czytelników i zastąpienie komputerowymi bazami adresowymi czytelników, czytelnicy uzyskali dostęp do katalogów on-line.

Gminny Ośrodek Kultury w Kurowie dysponuje salą widowiskową na 180 miejsc. Odbywają się tam również projekcje filmów. W GOK działają zespoły teatralne skupiające młodzież szkół podstawowych i szkół średnich, zespół poezji śpiewanej i grupa recytatorska, składająca się z młodzieży szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych, zespół muzyczny – muzyki młodzieżowej skupiający młodzież dorosłą oraz koło fotograficzne, w którego zajęciach udział bierze młodzież ze szkoły podstawowej, gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych.

Ponadto GOK organizuje wystawy malarstwa i rzeźby rodzimych jak i obcych artystów amatorów, wystawy okolicznościowe z okazji świąt i rocznic państwowych, wojewódzkich, powiatowych, gminnych i środowiskowych, przygotowuje oprawę artystyczną i plastyczną oraz zajmuje się stroną techniczną uroczystości i akademii z okazji świąt narodowych oraz uroczystości gminnych i środowiskowych.

W stałym kalendarzu imprez GOK uwzględniana jest organizacja rocznic: Powstania Styczniowego 1863, uchwalenia Konstytucji 3 Maja 1791 r., Bitwy Warszawskiej 1920 r. i Święta Wojska Polskiego, wybuchu II Wojny Światowej i bombardowania Kurowa, Święta Niepodległości – 11 listopada, ponadto dożynek gminnych i 50-lecia pożycia małżeńskiego. Organizuje dyskoteki dla dzieci i młodzieży, zajęcia w okresie ferii zimowych, projekcje filmów, spotkania, odczyty, prelekcje. Na terenie gminy Kurów odbywają się imprezy o charakterze cyklicznym:

- od 1993 r. Przegląd Piosenki Ekologicznej,
- od 1998 r. Przegląd Poezji Religijnej,
- od 1991 Rajd Gwiazdzisty Szlakiem Twórców Konstytucji 3 Maja 1791 r.
- od 2002 r. impreza teatralna „Przedszkolak na dużej scenie”,
- od 2004 r. Przegląd Piosenki Patriotycznej i Niepodległościowej „Ojczyście Śpiewanie”,
- od 2004 r. Konkurs recytatorski „Ojczyzna słowem malowana”,
- od 2007 r. Konkurs recytatorski poezji i prozy o tematyce wiejskiej.

GOK, Biblioteka i Strażnica OPS Kurów do 2013 r. znajdowały się w jednym budynku, wymagającym remontu. Jesienią 2013 r. biblioteka przeniesiona została do wyremontowanego w ramach projektu unijnego "Rewitalizacja budynku Szkoły ks. Grzegorza Piramowicza na potrzeby kultury i turystyki" budynku Wikariatu obok kościoła. Dzięki remontowi budynku dostęp do niego uzyskały osoby niepełnosprawne. Po remoncie siedzibę swoją w budynku, oprócz biblioteki, znalazły również: biblioteka parafialna, sale prób dla chóru, orkiestry, sale dla grup parafialnych oraz stowarzyszeń lokalnych.

W GOKu siedzibę ma także Kurowskie Towarzystwo Regionalne, zajmujące się upamiętnianiem i popularyzacją tradycji Kurowa i okolic, pielęgnowaniem miejsc pamięci narodowej oraz działalnością historyczno-wydawniczą.

Działalność na terenie gminy rozwijają również Gminna Orkiestra Dęta oraz Chór Gminy Kurów, liczący w chwili obecnej 18 osób. Chór jest organizatorem m.in. cyklicznych koncertów "Chór Gminy Kurów i Jego Goście", Muzycznych Spotkań z Polonią, "Dni Muzyki", – swoją obecnością uświetniają wiele imprez odbywających się w gminie.

Na terenie gminy Kurów działa założony w 1953 r. jednosekcyjny Klub Sportowy Garbarnia Kurów mający charakter stowarzyszenia. W ramach klubu działa sekcja piłki nożnej prowadząca drużynę juniorów oraz drużynę seniorów. Klub Sportowy Garbarnia Kurów korzysta z budynku klubowego (stanowiącego własność gminy Kurów) oraz boiska sportowego, usytuowanego na działkach o ogólnej pow. 3,88 ha, również będących własnością gminy, przekazanych klubowi w dzierżawę. W związku z tak ubogą ofertą, ogromna rola w promowaniu sportu i rekreacji na terenie gminy spada na barki szkół i uczącej w niej kadry, a także pasjonatów sportu – dzięki nim działają szkolne kluby sportowe, odnoszące znaczące sukcesy w piłce siatkowej, kolarstwie, biegach, tenisie stołowym. Warto zwrócić uwagę, że wszelkie zawody sportowe cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem, nie tylko wśród dzieci i młodzieży, ale również wśród całej społeczności lokalnej. Pokazuje to, jakie jest ogromne zapotrzebowanie na sport.

Dużą popularnością na terenie gminy Kurów cieszą się wycieczki rowerowe, czemu sprzyja dobrze rozwinięta i oznakowana sieć tras rowerowych. Ogółem sieć szlaków w powiecie puławskim liczy ok. 500 km. Oprócz oznakowania przebiegu szlaków, w 2012 r. pojawiły się liczne drogowskazy rowerowe, znaki z grupy "E" wskazujące lokalizacje atrakcji turystycznych położonych w pobliżu szlaków, wybudowano także lub zmodernizowano 30 miejsc wypoczynku. Szlaki budowano lub modernizowano w ramach projektu „Utworzenie pętli rowerowych na obszarze od Kazimierskiego do Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego”, który realizuje Lokalna Grupa Działania „Zielony Pierścień” z Nałęczowa.

Pomoc społeczna w gminie Kurów

1. Podstawy prawne

Na terenie gminy działa Ośrodek Pomocy Społecznej, który realizuje zadania z zakresu polityki społecznej. Pomaga on społeczności lokalnej i współpracuje z organizacjami i instytucjami znajdującymi się na terenie gminy Kurów. Zadania pomocy społecznej realizują pracownicy socjalni. Profesjonalizm i zaangażowanie pracowników socjalnych są gwarantem niesienia skutecznej pomocy klientom Ośrodka.

Według ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka

Do obowiązków Ośrodka Pomocy Społecznej należy:

1. Prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej, praca socjalna.
2. Bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki w domu poprzez specjalistyczne usługi i specjalistyczne usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi).
3. Realizacja zadań własnych gminy wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
4. Realizacja zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
5. Realizacja zadań wynikających z ustawy o świadczeniach rodzinnych i funduszu alimentacyjnym.
6. Współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym.
7. Aktywizowanie środowiska lokalnego.

Złożoność i nawarstwienie problemów społecznych wymagają od pracowników Ośrodka pełnienia wielu ról społecznych w zależności od potrzeb środowiska czy sytuacji klienta. Doświadczenie, umiejętności, obiektywizm, sprawiedliwość społeczna, wiedza i uczciwość powinny cechować codzienną pracę, wymagającą poświęcenia, zaangażowania, cierpliwości i bezstronności.

Prawo do świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej przysługuje:

- o osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 542 zł miesięcznie,
- o osobie w rodzinie, w której dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 456 zł miesięcznie,
- o rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Pomoc społeczna polega w szczególności na:

- o przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń,

- pracy socjalnej – z pomocy w formie pracy socjalnej może skorzystać każda osoba, gdyż jest to pomoc niezależna od dochodu,
- prowadzeniu i rozwijaniu niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznania potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej w samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

2. Zasady udzielania pomocy społecznej

Świadczenia pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela lub z urzędu. Organem właściwym będzie zawsze gmina, w której osoba mieszka. Decyzje o przyznaniu lub odmowie przyznania pomocy wymagają przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego.

Pomocy pieniężnej i niepieniężnej na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej udziela się rodzinom i osobom, w szczególności z powodu:

1. ubóstwa
2. sieroctwa
3. bezdomności
4. bezrobocia
5. niepełnosprawności
6. długotrwałej lub ciężkiej choroby
7. przemocy w rodzinie
8. potrzeby ochrony macierzyństwa
9. bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych
10. braku umiejętności przystosowania do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze
11. trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy
12. trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego
13. alkoholizmu lub narkomanii
14. zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej
15. klęski ekologicznej lub żywiołowej.

3. Świadczenia pomocy społecznej

Zgodnie z zapisem art. 36 ustawy o pomocy społecznej, świadczeniami z pomocy społecznej są:

1. Świadczenia pieniężne:

- zasiłek stały
- zasiłek okresowy
- zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie się

- pomoc dla rodzin zastępczych
- pomoc na usamodzielnienie się oraz na kontynuowanie nauki
- świadczenia pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla uchodźców

2. świadczenie niepieniężne:

- praca socjalna
- bilet kredytowy
- składki na ubezpieczenie zdrowotne
- składki na ubezpieczenie społeczne
- pomoc rzeczowa, w tym na ekonomiczne usamodzielnienie się
- sprawienie pogrzebu
- poradnictwo specjalistyczne
- interwencja kryzysowa
- schronienie
- posiłek
- niezbędne ubranie
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, w ośrodkach wsparcia oraz w rodzinnych domach pomocy
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz w ośrodkach wsparcia
- mieszkanie chronione
- opieka i wychowanie w rodzinie zastępczej i placówce opiekuńczo-wychowawczej
- pomoc w uzyskiwaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym, pomoc w uzyskaniu zatrudnienia, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej dla osób usamodzielnianych
- szkolenia, poradnictwo rodzinne i terapia rodzinna prowadzone przez ośrodki adopcyjno-opiekuńcze.

Prowadząc aktywną politykę społeczną Ośrodek obejmuje swoim wsparciem grupy społeczne szczególnie zagrożone wykluczeniem społecznym. Wszystkie działania prowadzone są w oparciu o diagnozę środowiska prowadzoną przez pracowników Ośrodka. Na terenie Gminy dostrzega się widoczne deficyty w obszarze polityki społecznej. Brak jest liderów, osób z doświadczeniem w organizacji społeczności lokalnej i niewystarczający zasób środków finansowych, które ograniczają znacznie działania na polu przeciwdziałania problemom społecznym. Niemniej jednak OPS stara się na miarę swoich możliwości współpracować

z różnymi instytucjami, organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy społecznej. Ośrodek stara się wprowadzać interdyscyplinarną współpracę w działaniach w obszarze przemocy w rodzinie, wspierania rodzin, osób niepełnosprawnych i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Najczęstszymi powodami kwalifikującymi do pomocy są: ubóstwo, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, długotrwała choroba. Z pomocy korzystają również osoby z trudnościami w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, z powodu uzależnień, potrzeby ochrony macierzyństwa.

Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące kwot wydatkowanych przez OPS na realizację zadań w latach 2010-2013.

Tabela 4. Środki finansowe wydatkowane przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy w latach 2010-2013

wielkość wydatków	2010	2011	2012	2013
ogółem	3 045 693	3 612 552	3 965 114	3 965 872
w tym na świadczenia pomocy społecznej	301 310	326 802	331 534	406 038
na zadania własne gminy	402 773	611 069	654 814	716 393
na zadania zlecone gminie	2 341 609	2 674 680	2 978 765	2 843 439

Źródło: dane ze sprawozdań OPS za lata 2010-2013

W latach 2010-2013 wysokość środków finansowych przeznaczonych przez OPS na pomoc mieszkańcom gminy ulegała wahaniom. Dominującą pozycję wśród nich stanowiły kwoty wydatkowane na wykonanie zadań zleconych gminie, wśród których przeważały środki przekazane na realizację świadczeń rodzinnych (przede wszystkim w postaci zasiłków rodzinnych). W ramach wykonywania zadań własnych gminy największe kwoty przeznaczono natomiast na udzielanie świadczeń pomocy, głównie w formie zasiłków celowych, opłat za pobyt w domach pomocy społecznej, zasiłków okresowych i posiłku.

Tabela 5. Liczba osób objętych pomocą społeczną w latach 2010-2013 według najczęściej występujących powodów trudnej sytuacji życiowej

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba gospodarstw domowych				Liczba osób w gospodarstwach			
	2010	2011	2012	2013	2010	2011	2012	2013
Ubóstwo	170	161	146	173	542	457	429	519
Bezrobocie	91	104	93	106	302	340	315	359
Niepełnoprawność	87	27	71	77	222	81	184	171
Długotrwała lub ciężka choroba	30	27	29	28	122	97	93	74

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	45	39	47	83	235	191	229	380
--	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----

Źródło: sprawozdania OPS Kurów za lata 2010-2013

Z analizy powyższego zestawienia wynika, że wśród powodów objęcia pomocą społeczną na przestrzeni ostatnich czterech lat dominującymi problemami były: ubóstwo, bezrobocie, następnie niepełnosprawność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz długotrwała choroba. W dalszej części problemy zostaną opisane bardziej szczegółowo. Zaznaczyć przy tym należy, że w części rodzin występuje kilka kwestii równocześnie, co stawia takie rodziny w jeszcze bardziej niekorzystnej sytuacji. Nie wystąpiła konieczność przyznawania pomocy ze względu na narkomanię, klęski żywiołowe i sieroctwo, sporadycznie przyznawano pomoc ze względu na alkoholizm, trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego, zdarzenia losowe czy przemoc w rodzinie. Analizując powyższe zestawienie można stwierdzić powolną tendencję narastającą wszystkich sytuacji problemowych.

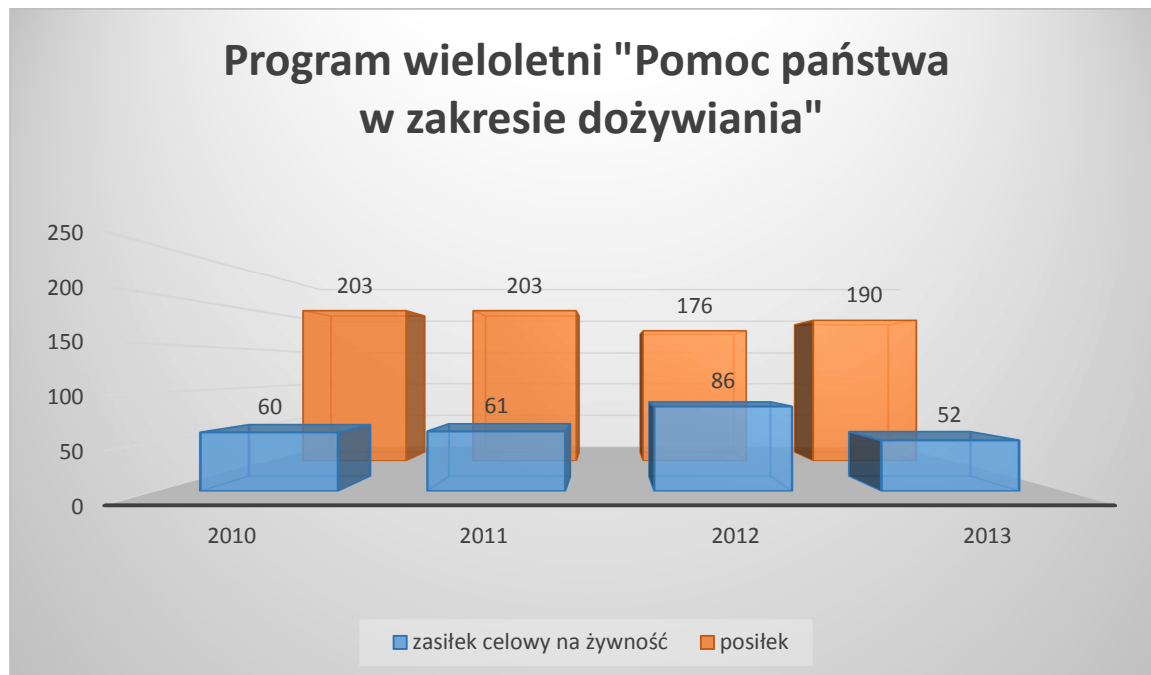
Do najczęściej przyznawanych świadczeń z pomocy społecznej należą zasiłek stały, zasiłek okresowy, celowy, zasiłek celowy na żywność w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2006-2013, a także pomoc w formie opłacania posiłków dzieciom w szkołach i internatach, również w ramach ww. programu. Poniższa tabela prezentuje, jak kształtowała się liczba świadczeniobiorców według wypłaconych świadczeń w latach 2010-2013.

Tabela 6. Świadczeniobiorcy poszczególnych zasiłków w latach 2010-2013

	2010	2011	2012	2013
zasiłek stały	41	43	46	51
zasiłek okresowy	90	92	82	100
zasiłek celowy	192	141	137	164

Źródło: sprawozdania OPS Kurów za lata 2010-2013

Wykres 4. Pomoc udzielona w ramach programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2006-2013 w latach 2010-2013

Źródło: sprawozdania OPS Kurów za lata 2010-2013

4. Usługi opiekuńcze

Do zadań własnych gminy należy realizacja usług opiekuńczych. Zgodnie z zapisem art. 50 ustawy o pomocy społecznej usługi te przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pobawiona oraz osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc z zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie przyznając usługi opiekuńcze ustala ich zakres, okres, przez jaki będą świadczone, miejsce świadczenia oraz odpłatność. W roku 2013 Ośrodek zatrudniał 2 opiekunki, które świadczyły usługi opiekuńcze dla trojga podopiecznych.

5. Świadczenia rodzinne

Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie w ramach zadań zleconych realizuje zadania wynikające z ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz z ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Świadczenia rodzinne przysługują, jeżeli dochód na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 539,00 zł lub gdy w rodzinie jest dziecko niepełnosprawne – 623,00 zł. Kryterium dla osób ubiegających się o jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka wynosi 1922,00 zł na osobę. W przypadku ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów kwota kryterium dochodowego wynosi 725,00 zł. Nie ma

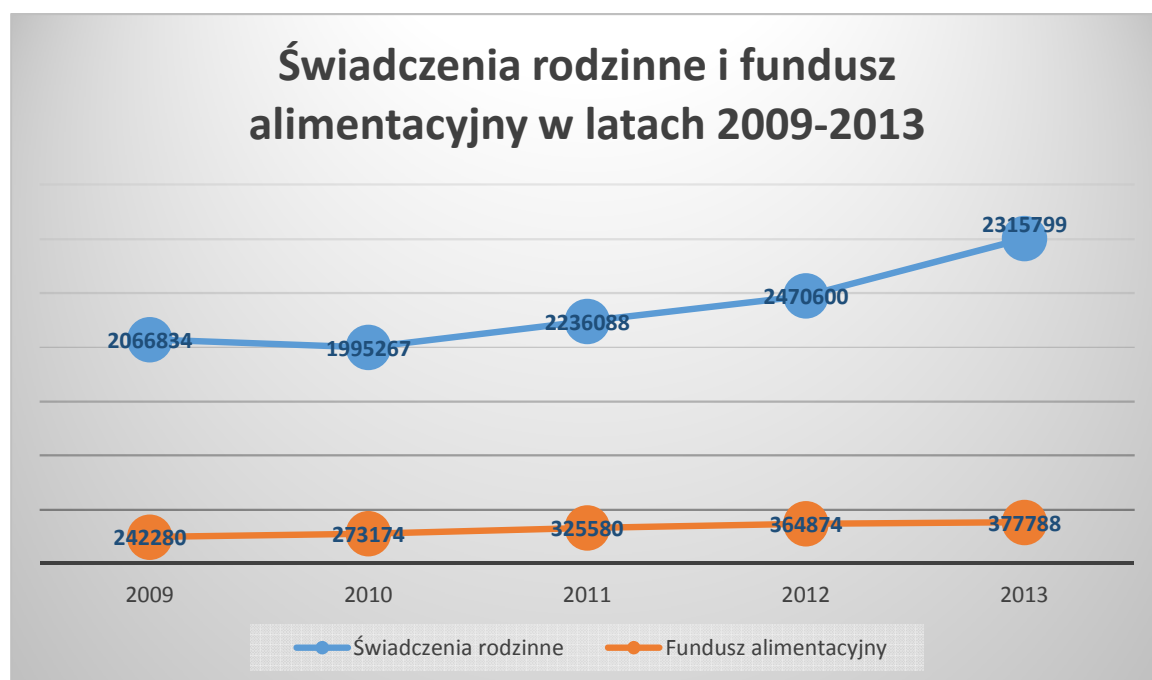
potrzeby ustalania dochodu rodziny przy ustalaniu prawa do zasiłku pielęgnacyjnego dla osób niepełnosprawnych oraz do świadczenia pielęgnacyjnego z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku ze sprawowaniem opieki nad osobą niepełnosprawną.

Tabela 7. Szczegółowa struktura udzielanych świadczeń w 2013 r.

	Świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota w zł
1.	Zasiłek rodzinny	8571	852 364
2.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu urodzenia dziecka	40	40 000,00
3.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (do 5. roku życia)	116	6 960,00
4.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (powyżej 5. roku życia)	359	28 720,00
5.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	525	52 500,00
6.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu dojazdu do szkoły	1 086	54 300,00
7.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu zamieszkania w internacie	117	15 030,00
8.	Świadczenie pielęgnacyjne	883	474 685,00
9.	Zasiłek pielęgnacyjny	2 382	364 446,00
10.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki na dzieckiem w okresie przebywania na urlopie wychowawczym	180	70 867,00
11.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 224	97 920,00
12.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka	359	64 070,00
13.	Świadczenie z funduszu alimentacyjnego	986	377 788
14.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	78	78 000,00
15.	Składka na ubezpieczenie społeczne i emerytalne	455	67 729,00

Źródło: sprawozdanie OPS Kurów za 2013 r.

Wykres 5. Wydatki na świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny w latach 2009-2013

Źródło: sprawozdania OPS Kurów za lata 2009-2013

W 2009 r. wydatki ogółem wyniosły 2 309 114,00 zł, natomiast w kolejnych latach następował stały wzrost wypłacanych świadczeń rodzinnych, osiągając w 2013 r. poziom 2 693 587 zł.

Kwoty wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób, które nie otrzymują alimentów zasądzonych wyrokiem sądu lub ugodą podlegają ściągnięciu od dłużników alimentacyjnych. Zwroty te kształtowały się następująco:

Tabela 8. Kwoty zwrócone przez dłużników alimentacyjnych

	Kwoty zwrócone łącznie	W tym: kwoty przekazane na dochody własne gminy
2009	52 289,46 zł	10 354,22 zł
2010	69 078,24 zł	13 160,76 zł
2011	67 089,17 zł	12 217,11 zł
2012	55 024,15 zł	9 836,90 zł
2013	48 554,26 zł	9 591,48 zł

Źródło: sprawozdania OPS Kurów za lata 2009-2013

6. Żywność z programu PEAD

Od 2009 r. Gmina Kurów razem z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Kurowie oraz Ochotniczą Strażą Pożarną ściśle współpracuje z Lubelskim Bankiem Żywności (w 2010 i 2011 była to współpraca z Polskim Komitetem Pomocy Społecznej), który w ramach programu PEAD przekazuje do Kurowa żywność dla najbardziej potrzebujących mieszkańców. Artykuły żywnościowe przekazywane są podstawie zawieranych corocznie umów. Są to głównie artykuły z dłuższym terminem przydatności do spożycia: kasza, mąka, olej, dżemy, makaron, sery topione, płatki, dania gotowe. W ramach niniejszej umowy Gmina jest zobowiązana między innymi do:

- przekazywania żywności osobom potrzebującym w sposób bezpłatny,
- odbierania artykułów spożywczych własnym transportem zapewniającym utrzymanie cech jakościowych żywności,
- posiadania odpowiedniego sprzętu i pomieszczenia do przechowywania żywności w sposób zabezpieczający zachowanie jakości pożywienia,
- przekazywania żywności tylko do osób uprawnionych do otrzymywania pomocy żywnościowej.

Tabela 9. Żywność przekazana z Banku Żywności w poszczególnych latach

	Liczba rodzin objętych pomocą	Tonaż żywności	Wartość otrzymanej żywności
2009	170	23 tony	52 000,00 zł
2010	197	24 tony	45 000,00 zł
2012	198	38 ton	53 000,00 zł
2013	241	42 tony	130 000,00 zł

Źródło: sprawozdania OSP Kurów za lata 2009, 2010, 2012, 2013

Problemy występujące w gminie Kurów

1. Ubóstwo

Z analizy danych dotyczących powodów przyznawania pomocy społecznej wynika, że problemem dominującym, jeżeli chodzi o powody przyznania pomocy jest ubóstwo. Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Ubóstwo spowodowane jest m.in. wysokim bezrobociem, niskimi wynagrodzeniami i świadczeniami emerytalno-rentowymi, z których niejednokrotnie osoby utrzymują się wraz z całymi rodzinami. Zwiększające się trudności na rynku pracy oraz utrzymująca się od wielu lat niekorzystna sytuacja finansowa gospodarstw powiązanych z rolnictwem to główne czynniki, które wpłynęły na pogorszenie się sytuacji materialnej części rodzin w gminie Kurów. Trudne warunki finansowe wpływają również na ograniczenie kształcenia dzieci. Z tych przyczyn dokonuje się powielanie przez dzieci poziomu wykształcenia i statusu

zawodowego oraz materialnego rodziców. Wielu korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa żyje poniżej minimum socjalnego. Niejednokrotnie świadczenia rodzinne oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego stanowią jedyne źródło dochodów. Ubóstwo powoduje znaczące ujemne skutki społeczne. Zmniejsza ono popyt na towary, a przez to chłonność rynku, co działa hamująco na rozwój gospodarczy. Uniemożliwia lub znacznie utrudnia korzystanie osób ubogich z istniejących szans zdobycia wykształcenia i zachowania dobrego stanu zdrowia. Przyczynia się do wzrostu przestępczości. Sprzyja rozwojowi patologii społecznych, takich jak: narkomania, alkoholizm, bezdomność. Niedoskonałość systemów pomocy osobom i rodzinom ubogim może działać demoralizująco, zmniejszając motywację do zdobywania kwalifikacji zawodowych i do poszukiwania pracy.

2. Bezrobocie

Drugim z dominujących powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej jest bezrobocie. Wydłużający się stan ubóstwa powodowany bezrobociem nasila konflikty, nieporozumienia, napięcia w rodzinie i najbliższym otoczeniu. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna, ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną. Bezsilność wobec trudnych problemów życiowych, utrata poczucia bezpieczeństwa socjalnego, brak perspektyw awansu społecznego i ekonomicznego często jest przyczyną depresji i ograniczonej zdolności oceny własnego postępowania, czemu towarzyszą zachowania patologiczne, jak przemoc w rodzinie czy nadużywanie alkoholu. Problem ten zasługuje na zwrócenie większej uwagi i wypracowanie możliwości pomocy, której osoby bezrobotne nie są w stanie uzyskać w Urzędzie Pracy. Należy też dążyć do stworzenia właściwej współpracy pomiędzy urzędem pracy a ośrodkiem pomocy społecznej w celu maksymalizacji pomocy tej grupie osób.

Jednym ze sposobów wsparcia osób bezrobotnych były organizowane przez Powiatowy Urząd w Puławach roboty publiczne oraz prace społecznie użyteczne. Programy prac realizowane były przez Gminę Kurów w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy w Puławach i skierowane były do osób długotrwale bezrobotnych o niskich kwalifikacjach zawodowych. W ramach prac w latach 2008-2010 bezrobotne kobiety świadczyły usługi opiekuńcze osobom starszym i schorowanym, natomiast mężczyźni wykonywali prace porządkowe na terenie Gminy oraz dokonywali inwentaryzacji miejsc występowania eternitu.

3. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnej cywilizacji. Powszechność tego zjawiska stawia przed państwem obowiązek podejmowania działań zapobiegających powstawaniu niepełnosprawności oraz łagodzenia jej skutków. W Uchwale z dnia 1 sierpnia 1997 r. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (M.P. z 13.08.1997 r. Nr 50, poz. 475) Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznał, że osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

Prawa te wynikają z Konstytucji RP, powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka, Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych, aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego. Ustawy kompetencyjne nakładają na organy administracji rządowej i samorządowej określone obowiązki w celu realizacji tych praw. Według klasyfikacji GUS zbiorowość osób niepełnosprawnych dzieli się na 2 podstawowe grupy:

- osoby niepełnosprawne prawnie, tj. takie, które posiadają odpowiednie, aktualne orzeczenie wydane przez organ do tego uprawniony,
- osoby niepełnosprawne tylko biologicznie, tj. takie, które nie posiadają orzeczenia, ale mają całkowicie lub poważnie ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych. Mogą one uzyskać orzeczenie o swojej niepełnosprawności.

Orzeczenie wydawane jest na podstawie wniosku osoby zainteresowanej lub przedstawiciela ustawowego tej osoby. Osoby niepełnosprawne, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, natomiast z chwilą ukończenia 16 roku życia zaliczane są do jednego ze stopni niepełnosprawności, tj. znacznego, umiarkowanego lub lekkiego. Osoby niepełnosprawne znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej i finansowej mogą ubiegać się o pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie pomaga potrzebującym w różny sposób, w tym między innymi poprzez pracę socjalną, poradnictwo prawne i psychologiczne, pomoc w staraniach o dom pomocy społecznej, pomoc finansową i rzeczową. Sytuacja osób niepełnosprawnych jest najczęściej bardzo trudna. Choroba i niepełnosprawność zwykle prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej i sytuacji bytowej osoby niepełnosprawnej i jej rodziny. Brak możliwości pracy zarobkowej, duże koszty leczenia, rehabilitacji, bariery architektoniczne, potrzeba opieki ze strony innych osób powodują, że osoby te są klientami pomocy społecznej.

Corocznie w gminie Kurów z powodu niepełnosprawności z różnego rodzaju świadczeń pomocy społecznej korzysta ok. 80 osób. Większa jest natomiast liczba osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności – jest to ponad 200 osób. Istotą działań służb społecznych jest udzielenie takiego wsparcia osobom i rodzinom osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych, które umożliwi im samodzielną egzystencję, da szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, aktywność społeczną, pełnienie właściwych ról społecznych i poprawi jakość życia. Szczególną grupą osób niepełnosprawnych są osoby starsze, samotne.

4. Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego

Rodzina jest grupą złożoną z osób połączonych stosunkiem małżeńskim, rodzicielskim żyjąca zwykle w jednym gospodarstwie domowym. Rodzina, która funkcjonuje w sposób umożliwiający swoim członkom stały rozwój, jest otwarta na kontakty z otoczeniem, relacje między członkami opierają się na szczerości i wzajemności, a role i normy wyraźnie są określone i akceptowane przez poszczególnych członków, uważana jest za rodzinę prawidłową. Zaburzenia w realizacji funkcji rodziny lub zanik niektórych z funkcji można nazwać dysfunkcyjnością rodziny. W sytuacjach krańcowych dochodzi do pojawienia się

patologii i rozpadu rodziny. Rodziny dysfunkcyjne nie są w stanie wypełniać przypisanych im ról społecznych w zakresie wychowawczym, co odbija się na przyszłości następnego pokolenia. Na nieprawidłowe funkcjonowanie rodziny mają wpływ:

- trudna sytuacja materialna i mieszkaniowa
- konflikty wewnątrzrodzinne
- oziębłość emocjonalna
- alkoholizm i przemoc w rodzinie
- nie leczona choroba psychiczna
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (szczególnie w rodzinach wielodzietnych i niepełnych).

5. Przemoc w rodzinie

Przemoc w rodzinie to zamierzone i wykorzystujące przewagę siły działanie skierowane przeciwko członkom rodzin naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Osoby przebywające w domach, w których dochodzi do przemocy doznają zaburzeń funkcjonowania we wszystkich sferach życia: emocjonalnej, psychicznej i społecznej.

W budynku Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurowie znajduje się siedziba Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który powołany został Zarządzeniem Wójta Gminy Kurów. Obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu zapewnia OPS. Zespół Interdyscyplinarny funkcjonuje w Kurowie od listopada 2011 roku. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele policji, sądu, pomocy społecznej, służby zdrowia, oświaty, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zespół współpracuje też z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, które w swych działaniach mogą pomóc w rozwiązaniu problemów przemocy.

Do głównych zadań Zespołu należy: integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, których przedstawiciele wchodzi w skład Zespołu, diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Kurów, podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku – poprzez powoływanie grup roboczych, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym, inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc. Częścią składową Zespołu są Grupy Robocze, które pracują nad pomocą dla konkretnej rodziny. Organizują odrębne spotkania dla ofiar oraz dla sprawców przemocy. W 2012 r. odbyły się 4 spotkania Zespołu, powołano 11 grup roboczych w związku z podejrzeniem stosowania przemocy oraz stosowaniem przemocy. Do przewodniczącej zespołu wpłynęło 11 Niebieskich Kart. W roku 2013 odbyły się 4 spotkania Zespołu, liczba powołanych grup roboczych – 2, liczba Niebieskich Kart – 3.

Wiele osób wciąż obawia się konsekwencji poinformowania stosownych służb. Świadomość konsekwencji (zeznania czy ewentualna konieczność stawienia się w sądzie) niejednokrotnie wygrywa z chęcią pomocy ofiarom przemocy.

6. Uzależnienia

Do negatywnych zjawisk mających wpływ na funkcjonowanie rodzin jest nadużywanie alkoholu, co stanowi groźną plagę społeczną. Spożywanie dużych ilości alkoholu powoduje zaburzenia w realizacji funkcji opiekuńczej, wychowawczej, socjalizacyjnej i emocjonalnej rodziny. Wzorce nadmiernego picia w rodzinie przechodzą często na młodą generację. Grono pijących osób zwiększa się regularnie. Wczesna inicjacja alkoholowa jest szczególnie niebezpieczna, gdyż działa na młody organizm destrukcyjnie w sferze fizjologicznej i psychologicznej. Intensywne picie szybko przekształca się w uzależnienie.

W wyniku nadużywania alkoholu wzrasta przestępczość oraz agresja potęgująca zjawiska przemocy w rodzinie, obserwuje się wiele niepokojących zjawisk, które bezpośrednio zagrażają życiu mieszkańców. Przemoc najczęściej kierowana jest w stronę najbliższej rodziny. Jest to poważny problem społeczny, w chwili obecnej przypuszczać można, że zjawiska te powodowane są ciągłą i narastającą frustracją, niezgłoszeniem się po pomoc w odpowiednim czasie, przekonaniem, że problemy miną same.

Stwierdza się przypadki ukrywania problemu alkoholowego i związanej z tym przemocy w rodzinach. Okazuje się, że żony alkoholików zgłaszają się po pomoc dopiero po długotrwałym okresie nadużywania alkoholu i stosowania przemocy. W celu przeciwdziałania narastania tego zjawiska konieczne są dalsze działania profilaktyczne, a także pomoc osobom już uzależnionym. Cel ten jest realizowany poprzez aktywne prace Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która podejmuje wiele działań mających na celu przeciwdziałanie uzależnieniom. M.in. są to: działania interwencyjne, motywacyjno-edukacyjne, profilaktyczne. Komisja współpracuje z placówkami oświatowymi, ośrodkiem pomocy społecznej, policją, służbą zdrowia i innymi instytucjami, co pozwala skupić się bardziej na problemach związanych z zapobieganiem szerzenia się alkoholizmu, narkomanii i przemocy. Do zadań Komisji, wynikających z ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2012 r., poz. 1356 ze zm.) należy w szczególności:

- inicjowanie, opracowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży napojów alkoholowych z uchwałami rady gminy w sprawie liczby punktów sprzedaży oraz zasad ich usytuowania
- podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego
- prowadzenie rozmów z członkami rodzin osoby uzależnionej od alkoholu, zmierzających do podejmowania przez nich leczenia współuzależnienia.

Corocznie uchwalany jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Kurów.

Celami strategicznymi Programów są:

- zapobieganie powstawaniu nowych problemów uzależnień

- zmniejszenie rozmiarów problemów, które aktualnie występują
- zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Cele operacyjne:

- zmiana zachowań i postaw mieszkańców instytucji w Gminie Kurów w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami
- ograniczenie i zmiana kultury spożycia napojów alkoholowych
- wdrożenie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży, w tym wspieranie sportu i alternatywnych form spędzania wolnego czasu
- budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwymi formami
- postępowania osób nadużywających alkoholu (w szczególności przeciwdziałania przemocy w rodzinie)
- zwiększenie skuteczności i dostępności terapii w zakresie nowoczesnych strategii i metod rozwiązywania problemów uzależnień.

GKRPA koordynuje pracę punktu informacyjno-konsultacyjnego „Pierwszy kontakt” dla osób z problemem alkoholowym w „Przystanku” – świetlicy opiekuńczo-rozwojowej w Kurowie, którego zadaniem jest zdiagnozowanie problemów całej rodziny i zaplanowanie pomocy dla wszystkich jej członków (dorosłych i dzieci).

W 2010 roku do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kurowie wpłynęło 19 wniosków o skierowanie na leczenie dotyczących osób z problemem alkoholowym. 10 z tych wniosków złożyła rodzina osób nadużywających alkohol, a w pozostałych przypadkach uczyniły to instytucje współpracujące z GKRPA.

W następnych latach dane te kształtowały się następująco:
2011 – 20 wniosków, w tym 13 złożonych przez rodzinę, 2012 – 22 wnioski, w tym 10 złożonych przez rodzinę, 2013 – 15 wniosków (7 złożonych przez rodzinę).

Liczba składanych wniosków wskazuje, że jest zapotrzebowanie w społeczeństwie na działania tego typu. Złożenie wniosku o skierowanie na leczenie jest często pierwszym, a zarazem bywa najważniejszym i jednocześnie najtrudniejszym krokiem podejmowanym przez rodzinę zmagającą się z problemem alkoholowym bliskiej osoby.

Narkomania jest stosunkowo nowym problemem. Narkomania określana jest jako uzależnienie od środków psychotropowych, którymi są substancje chemiczne. Uzależnienie to jest jednym z najpoważniejszych problemów społecznych. Prowadzi do zaburzeń osobowości, zaniku uczuć wyższych i zmian w narządach zwłaszcza w układzie nerwowym. W Gminie Kurów do tej pory nie było rodziny objętej z powodu tego problemu pomocą społeczną. Ważne są jednak działania profilaktyczne, edukacyjne, zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży.

Projekty systemowe

W latach 2008, 2009, 2010 oraz 2013 Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie realizował projekty systemowe współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Wszystkie projekty realizowane były w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet VII – Promocja integracji społecznej, Działanie 7.1 Rozwój

i upowszechnianie aktywnej integracji, Poddziałanie 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej.

1. Projekt „Efektywna pomoc społeczna w Gminie Kurów” realizowany w roku 2008

Projekt miał w swoim założeniu zapewnić profesjonalną pomoc osobom i rodzinom szczególnie zagrożonym wykluczeniem społecznym, dlatego udział wzięło w nim 5 niepracujących kobiet w wieku aktywności zawodowej. Podczas rozmowy kwalifikacyjnej została dokonana społeczna i psychologiczna diagnoza barier w rozwoju zawodowym, a następnie nakreślono kierunek rozwoju osobistego i zawodowego. Zakładanymi rezultatami projektu były: zwiększenie motywacji do poszukiwania pracy, podwyższenie aspiracji zawodowych i osobistych – uzyskane podczas szkoleń oraz działań psychologicznych i psychoterapeutycznych ze specjalistami. Osoby podczas trwania projektu objęte były wsparciem finansowym w formie zasiłków celowych.

Udział w projekcie wzięło 5 kobiet, które odbyły szkolenie z zakresu „Opiekun osób starszych i niepełnosprawnych” oraz Trening Umiejętności i Kompetencji Społecznych.

2. Projekt „Efektywna pomoc społeczna w Gminie Kurów” realizowany w roku 2009

Projekt zakładał podniesienie poziomu kompetencji i umiejętności społecznych klientów Ośrodka Pomocy Społecznej w Kurowie. Beneficjentami ostatecznymi projektu zostało 5 bezrobotnych kobiet, którym deficyty interpersonalne, deficyt umiejętności adaptacji do potrzeb rynku pracy oraz niski poziom mobilności zawodowej utrudniały funkcjonowanie społeczne i zawodowe. W ramach projektu sfinansowano zajęcia w ramach podnoszenia kluczowych kompetencji i umiejętności zawodowych umożliwiających ich aktywizację zawodową, uczestnicy ukończyli kurs „Miniprzedsiębiorczość z obsługą kasy fiskalnej” oraz szkolenie „Specjalistyczna opieka nad osobą starszą i niepełnosprawną”. Szkolenia te stanowiły pewnego rodzaju nawiązanie i kontynuację projektu z roku 2008, ponieważ udział w nim brały te same osoby.

3. Projekt „Efektywna pomoc społeczna w Gminie Kurów” realizowany w roku 2010

Uzasadnieniem potrzeby realizacji projektu była potrzeba zwiększenia efektywności i promocji integracji społecznej i zawodowej na terenie Gminy Kurów oraz zakres, a także skala problemów występujących na terenie Gminy. Dominującym problemem jest bezrobocie i rozdrobnienie gospodarstw rolnych, co powoduje ubożenie mieszkańców. Bezrobocie generuje inne problemy – zjawisko wyuczonej bezradności, niewydolność ekonomiczną i społeczną, bezdomność. Projekt dotyczył 8 mężczyzn – osób bezrobotnych oraz strażaków Ochotniczej Straży Pożarnej w Kurowie, których kwalifikacje zawodowe były niewystarczające, nieaktualne lub nie odpowiadały oczekiwaniom pracodawców, a także jedna kobieta. Biorący udział w projekcie mężczyźni zdobyli nowe kompetencje zawodowe – kurs prawa jazdy kategorii C, odbyli szkolenie dla rekrutów Ochotniczej Straży Pożarnej, części osób sfinansowano badania profilaktyczne lub specjalistyczne w związku z możliwością podjęcia pracy w OSP. Kobieta natomiast ukończyła kurs „Specjalistyczna

opieka nad osobą starszą i niepełnosprawną”, podczas którego odbyły się zajęcia na temat: zagadnień związanych z problemami zdrowotnymi i psychospołecznymi osób starszych i niepełnosprawnych, rehabilitacji osób niepełnosprawnych, pierwszej pomocy w sytuacjach kryzysu oraz czynności opiekuńczych względem ww. osób. Osoba biorąca udział w projekcie odbyła praktykę w Środowiskowym Domu Samopomocy. Beneficjenci ukończyli również Trening Umiejętności i Kompetencji Społecznych z modułami: asertywność, samoocena, skuteczna prezentacja samego siebie, skuteczna komunikacja z innymi, sposoby radzenia w trudnych sytuacjach interpersonalnych. Wszyscy uczestnicy projektu otrzymali zaświadczenia potwierdzające nabyte przez nich umiejętności i kwalifikacje.

4. Projekt „Efektywna pomoc społeczna w Gminie Kurów” realizowany w roku 2013

Zidentyfikowanym problemem ogólnym, do którego rozwiązania miał się przyczynić projekt był: „Utrudniony dostęp do aktywnych form integracji społecznej i zawodowej klientów i klientek pomocy społecznej Gminy Kurów”. Problem stanowił również niski poziom kompetencji i umiejętności społecznych klientów, a zwłaszcza klientek pomocy społecznej,

a także bariery występujące w obszarze zatrudnienia, dotyczące różnic płci. Projekt w zamiarze miał również wpłynąć pozytywnie na inne podmioty niż grupa docelowa (przedsiębiorcy, rolnicy, otoczenie, przedstawiciele jednostek samorządu terytorialnego). Dzięki akcji informacyjno-promocyjnej opisana grupa pośrednich odbiorców mogła zmienić swoje stereotypy i nastawienie dotyczące niskopłatnych form zatrudnienia.

Główny cel projektu stanowiła „Aktywizacja społeczno-zawodowa 10 klientów pomocy społecznej Gminy Kurów poprzez kontrakty socjalne do końca 2013 r.”. Grupę docelową stanowiło 10 osób bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej w wieku aktywności zawodowej zagrożone wykluczeniem społecznym z powodu ubóstwa, wykazujące wysoki poziom bezradności na rynku pracy.

Cel główny realizowany był poprzez cele szczegółowe:

- zwiększenie szansy na znalezienie zatrudnienia,
- wzrost umiejętności psychospołecznych, co wpłynie pozytywnie na funkcjonowanie w środowisku,
- wzrost samooceny i wiary we własne siły, co wpłynie na wzrost poczucia własnej wartości,
- zapewnienie wsparcia finansowego w formie zasiłków celowych, co zagwarantuje zabezpieczeniem przed pogorszeniem sytuacji życiowej i pomoże zrealizować działania aktywizacyjne,
- podnoszenie kwalifikacji zawodowych poprzez ukończenie kursu, wzrost umiejętności praktycznych, co zwiększy szanse na znalezienie zatrudnienia.

W trakcie projektu 5 osób (mężczyźni) odbyło kurs zawodowy „Handlowiec z obsługą kasy fiskalnej oraz modułem obsługi komputera i programu magazynowego Magres-net”, którego celem było nabycie przez uczestników wiedzy i kwalifikacji zawodowych pozwalających na pracę w charakterze handlowca, rozwój umiejętności w zakresie procesu

sprzedaży oraz profesjonalnej obsługi klienta, a także dostarczenie wiedzy i umiejętności praktycznych pozwalających na swobodną obsługę kasy fiskalnej i programu magazynowo-handlowego. Warsztaty te obejmowały w sumie 150 godzin, w tym m.in. przygotowania do sprzedaży, etapy sprzedaży, pozyskiwanie klienta i pierwszy kontakt z klientem, oferta sprzedażowa, kurs obsługi komputera, inwentaryzacja.

Kobiety uczestniczyły w kursie „Małą gastronomią – kucharz z elementami carvingu (fantazyjne dekorowanie potraw) oraz obsługa kasy, podczas którego nabyły umiejętności i kwalifikacje zawodowe do wykonywania zawodu. Warsztaty obejmowały 140 godzin, w tym: bezpieczeństwo i higiena pracy podczas procesów technologicznych, technologia żywienia, przygotowywanie posiłków, podstawowe techniki sporządzania potraw, metody obróbki cieplnej, elementy carvingu i obsługa kasy fiskalnej.

Ponadto każdy z uczestników brał udział w „Indywidualnych konsultacjach psychologicznych”, których celem była diagnoza nozologiczna i problemowa, udzielenie wsparcia, propozycje optymalnych form pomocy psychologicznej. Były to konsultacje obejmujące 5 godzin pracy, w tym: wywiad psychologiczny z klientem, określenie podstawowego problemu i możliwości współpracy, postawienie wstępnych hipotez dotyczących specyfiki prezentowanych kłopotów i trudności, przeprowadzenie badań testowych. Bezrobotni uczestniczyli również w „Treningu Umiejętności Społecznych”, który miał spowodować wzrost umiejętności i kompetencji społecznych. Były to 60-godzinne warsztaty, podczas których odbył się trening dotyczący: postaw i komunikacji interpersonalnej, asertywności, radzenia sobie ze stresem i nieprzyjemnymi emocjami, strategii radzenia sobie w sytuacji konfliktu, sztuki skutecznej autoprezentacji oraz nauki przygotowywania profesjonalnych dokumentów aplikacyjnych.

Z każdym uczestnikiem projektu zawierany był kontrakt socjalny określający sposób współdziałania – w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Cele ustalone w kontraktach socjalnych zostały osiągnięte. Osoby biorące udział w projekcie wypełniły wskazane zobowiązania, nabyły zakładane kwalifikacje i uprawnienia zawodowe, zwiększając tym samym swoje szanse na rynku pracy.

Tabela 10. Budżet projektu w poszczególnych latach

	Budżet	W tym: wkład własny (środki OPS)
2008	32 908,21 zł	3 445,00 zł
2009	35 000,00 zł	3 675,00 zł
2010	91 588,18 zł	9 618,00 zł
2013	129 761,00 zł	13 626,00 zł

Źródło: sprawozdania OPS za lata 2008, 2009, 2010, 2013

Pozycja strategiczna gminy – analiza SWOT

1. Czym jest analiza SWOT

Głównym narzędziem analizy jest analiza SWOT. Jest to metoda służąca do badania otoczenia organizacji oraz analizy jej wnętrza.

Gmina Kurów ma ograniczony wpływ na kształtowanie się procesów społeczno-prawnych będących w jej otoczeniu. Może jednak w sposób aktywny wykorzystać szanse oraz unikać zagrożeń płynących z otoczenia. Analiza ta jest oparta na prostym schemacie klasyfikacyjnym, w którym czynniki wpływające dzielimy na:

- wewnętrzne pozytywne – mocne strony (Strengths)
- wewnętrzne negatywne – słabe strony (Weaknesses)
- zewnętrzne pozytywne – szanse (Opportunities)
- zewnętrzne negatywne – zagrożenia (Threats)

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, zaś szanse stanowią wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

2. Analiza SWOT w zakresie polityki społecznej w Gminie Kurów

Tabela 11.

Analizowany obszar – osoby uzależnione	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Sport i rekreacja. • Profilaktyka. • Działalność prowadzona przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Dostęp do Klubów AA i na terapię odwykową na terenie gminy i powiatu. • Stałe środki finansowe na działania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi. • Zajęcia socjoterapeutyczne na terenie gminy. • Dobra współpraca z kościołem katolickim. • Wsparcie finansowe na wypoczynek 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak organizacji pozarządowych, które wspierają osoby uzależnione. • Brak świetlic socjoterapeutycznych na terenie gminy.

letni dla dzieci z rodzin zagrożonych alkoholizmem.	
---	--

Szanse: istnienie odpowiednich ośrodków leczenia uzależnień w powiecie.

Zagrożenia: konieczność dobrowolnych deklaracji leczenia.

Tabela 12.

Analizowany obszar – Rodzina	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Potencjał jednostek pomocy społecznej i instytucji współdziałających w zakresie pomocy osobom i rodzinom zagrożonych wykluczeniem społecznym. • Pozyskiwanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych. • Interdyscyplinarność działań. • Wsparcie rodzin dysfunkcyjnych. • Bardzo dobra sieć placówek oświatowych różnego rodzaju. • Dobra infrastruktura rekreacyjno-sportowa. • Wystarczająca ilość imprez. • Podtrzymywana tradycja lokalna. • Dobra praca bibliotek. • Wspieranie przez samorząd organizacji pozarządowych i nieformalnych grup działających dla dzieci i młodzieży. • Pozyskiwanie środków pozarządowych na działalność na rzecz dzieci i młodzieży. • Dobrze wykwalfikowana kadra pedagogiczna. • Realizacja gminnego programu wspierania dzieci i rodzin. • Dobra koordynacja działań podmiotów pracujących na rzecz dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca oferta asystentury rodzinnej. • Niedostateczna ilość środków finansowych. • Niedostateczna liczba specjalistów pracujących z dziećmi i młodzieżą oraz rodziną. • Brak zintegrowanych działań na rzecz rodziny, niedostateczna współpraca między instytucjami pomocy społecznej oraz niedostateczna koordynacja działań pomiędzy instytucjami ps. • Zbyt mało instytucji samopomocowych i ośrodków wsparcia dziennego. • Brak rodzin zastępczych zawodowych, brak Rodzinnych Domów Dziecka. • Brak oferty dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych, zbyt wczesne usamodzielniane bez perspektyw. • Ograniczona możliwość wpływu na rodziny biologiczne, którym odebrano dzieci. • Brak możliwości odizolowania osoby agresywnej od pozostałych członków rodziny. • Deficyt placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich, domów dla samotnych

	<p>matek.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ograniczone możliwości nabywania nowych mieszkań przez młode rodziny, wysoki koszt mieszkań i czynszów. • Brak budownictwa socjalnego. • Niewłaściwe zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży. • Pokoleniowość rodzin korzystających z pomocy społecznej.
--	---

Szanse:

- budowanie zintegrowanego systemu wsparcia dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- wzrost świadomości społecznej o zagrożeniach korzystania z pomocy
- coraz większa aktywność społeczeństwa w podejmowaniu działalności gospodarczej i samozatrudnienia
- budowanie lokalnych systemów wsparcia dla dzieci opuszczających różne formy pieczy zastępczej
- prowadzenie procedury „Niebieskiej Karty”
- możliwość pozyskiwania środków z UE na zadania pomocy społecznej
- zainteresowanie zjawiskiem przemocy w rodzinie lokalnej telewizji, prasy i radia
- akceptacja społeczeństwa dla działań na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Zagrożenia:

- ukrywanie zjawiska przemocy domowej i rówieśniczej
- zagrożenie bezdomnością osób i rodzin o niskich dochodach
- wysokie koszty zatrudniania pracowników
- system prawny pomocy społecznej sprzyjający kształtowaniu pasywnych postaw wobec poszukiwania pracy
- rozwój szarej strefy zatrudnienia
- przewidywany wzrost świadczeniobiorców pomocy społecznej (brak czasu na indywidualną pracę z rodziną, na kompleksowe podejście do rodziny)
- potencjalny wzrost klientów korzystających ze świadczeń z powodu alkoholizmu
- brak gwarancji bezpieczeństwa dla osób doświadczających przemocy
- częste zmiany uregulowań prawnych dotyczących pomocy rodzinie
- niewystarczająca oferta wspólnych szkoleń dla pracowników pomocy społecznej, policji, kuratorów, oświaty, organizacji pozarządowych.

Tabela 13.

Analizowany obszar – Bezrobocie	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Dużo przedsiębiorstw w relacji do liczby ludności gminy. • Atrakcyjna lokalizacja gminy (przy krajowych trasach). • Preferencyjne warunki dla powstawania i działalności nowych przedsiębiorstw. • Dobra współpraca między przedsiębiorcami a gminą. • Bliskość atrakcyjnych terenów – Kazimierz Dolny, Nałęczów – napływ turystów. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom wykształcenia długotrwale bezrobotnych. • Występowanie bezrobocia dziedzicznego. • Brak rynku zbytu towarów wyprodukowanych przez rolników.

Szanse: spadek bezrobocia w gminie.

Zagrożenia: wyjazdy zarobkowe za granicę.

Tabela 14.

Analizowany obszar – Ludzie starsi	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Organizowanie imprez integracyjnych. • Dobry dostęp do lekarza pierwszego kontaktu. • Istnienie pomocy sąsiedzkiej. 	<ul style="list-style-type: none"> • Słaby dostęp do lekarzy specjalistów na terenie Gminy. • Mały dostęp do rehabilitacji – konieczność dojazdu do miast.

Szanse: możliwość organizowania festynów, imprez dla seniorów.

Zagrożenia: starzejąca się populacja.

Tabela 15.

Analizowany obszar – Niepełnosprawność	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Istnienie organizacji pozarządowych. • Dobra współpraca organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak dostatecznej bazy dla usług rehabilitacyjnych.

<p>z samorządem terytorialnym.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działalność Stowarzyszenia „Otwarty Krag”. • Finansowanie dowozu osób niepełnosprawnych na zajęcia w Środowiskowym Domu Samopomocy w sąsiedniej gminie. • Dobry dostęp do lekarza pierwszego kontaktu. • Możliwość dofinansowania do zakupu leków, sprzętu rehabilitacyjnego, wczasów rehabilitacyjnych itp. • Dobry dostęp dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do edukacji i możliwość przewozu tych osób do szkół. • Wzrost świadomości osób niepełnosprawnych i ich rodzin. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. • Niedostosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych.
--	---

Szanse: dostęp młodzieży niepełnosprawnej do szkolnictwa.

Zagrożenia: brak ofert pracy dla niepełnosprawnych osób.

Tabela 16.

Analizowany obszar – Przemoc	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Istnienie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy. • Praca Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych. • Profilaktyka (pogadanki i przedstawienia w szkołach). • Duży poziom bezpieczeństwa w gminie. • Dobra dostępność do służb działających na rzecz osób pokrzywdzonych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Słaby dostęp do specjalistów, szczególnie psychologa.

Szanse: realizacja zadań wynikających z przyjętego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zagrożenia: wzrost zachowań agresywnych wśród młodzieży.

Podstawowe cele strategiczne i kierunki działań

Cel główny:

REDUKOWANIE ZJAWISKA UBÓSTWA

Cel ten możliwy jest do osiągnięcia poprzez podjęcie działań ratunkowych, łagodzących i zapobiegających skutkom ubóstwa w gminie. Działania ratunkowe to udzielanie doraźnej pomocy w sytuacjach kryzysowych poprzez pomoc instytucji publicznych oraz uzupełnienie pomocy przez organizacje pozarządowe. Świadczenia udzielane w różnej formie: pieniężnej i niepieniężnej. Świadczenia pieniężne udzielnie w ramach pomocy społecznej to różnego rodzaju zasiłki, np. stały, okresowy czy celowy jak również inne wypłacane przez Ośrodek Pomocy Społecznej świadczenia rodzinne, przez gminę dodatki mieszkaniowe czy stypendia. Świadczenia niepieniężne to przede wszystkim: pomoc rzeczowa, posiłek dla dzieci przygotowywany w szkole, za który rodzic nie płaci, niezbędne ubranie oraz usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania. Łagodzenie skutków ubóstwa to tworzenie zamkniętego rynku pracy poprzez:

- organizowanie robót publicznych
- organizowanie prac społecznie użytecznych.

Roboty publiczne to prace zorganizowane dla bezrobotnych głównie przez organy samorządu terytorialnego, które otrzymują refundację części kosztów ich zatrudnienia. Z doświadczenia pomocy społecznej wynika, że nie wystarczy biednym ludziom pomagać wyłącznie przez świadczenia pieniężne. Skutecznym sposobem reintegracji społecznej mogą okazać się prace społecznie użyteczne.

Zapobieganie ubóstwu:

1. Tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy, zwłaszcza stworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gminie poprzez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, w tym w szczególności:

- formalnie i organizacyjnie przygotowanie przez gminę terenów dla pozarolniczej działalności gospodarczej, uzbrojonych w infrastrukturę jako oferty dla inwestorów, w tym inwestorów pozamiejscowych
- opracowanie i wdrażanie systemu dogodnych ulg podatkowych z tytułu podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej i tworzenia nowych miejsc pracy
- kierowanie przez lokalne władze gminy, banki i instytucje rządowe klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości (dla inwestorów miejscowych i pozamiejscowych)
- ułatwienia w załatwianiu formalności, świadczenie usług doradczych, prawnych, pomoc w dostępie do tanich kredytów i dotacji jako źródła finansowania inwestycji.

2. Zbudowanie systemu oparcia społecznego dla osób i rodzin ubogich w gminie. Tworzenie oparcia socjalnego, prawnego i psychologicznego (grupy samopomocowe).

3. Nauczanie umiejętnego wykorzystania własnych zasobów (praca socjalna, doradztwo zawodowe).

4. Zbudowanie prawidłowej współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami zajmującymi się problemem ubóstwa.

Cel główny:

PRZECIWDZIAŁANIE BEZROBOCIU

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.
2. Przeciwdziałanie oraz eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia również uzależnieniu bezrobotnych świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.

Kierunki działania:

1. Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia poprzez:
 - a) wzajemne informowanie o działaniach i prowadzenie bieżącej analizy bezrobocia,
 - b) wspólne przygotowanie i realizacja projektów na rzecz przeciwdziałania bezrobociu, np. (organizowanie szkoleń dla bezrobotnych, przekwalifikowania, itp.).
2. Tworzenie przyjaznych warunków do powstawania nowych miejsc pracy w gminie poprzez wspieranie przedsiębiorczości.
3. Zatrudnienie bezrobotnych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, staże, przygotowanie zawodowe, itp.)
4. Działanie w kierunku dostosowania profili kształcenia w szkołach do faktycznego zapotrzebowania zawodowego.
5. Działalność informacyjna dla bezrobotnych o aktualnych projektach w kierunkach przeciwdziałania bezrobociu.
6. Prowadzenie przez pracowników socjalnych szeroko rozumianej pracy socjalnej.

Pracownicy socjalni koordynują działania na rzecz bezrobotnych. Problem bezrobocia rozwiązują systemowo czyli z uwzględnieniem całej rodziny. Pozostające w dyspozycji gminy środki finansowe na pomoc materialną stanowiąc będą ważny instrument, służący kształtowaniu pożądanych postaw i zachowań bezrobotnych podopiecznych. W pierwszej kolejności środki te będą wydatkowane na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców, tj. dożywianie, środki finansowe na podręczniki szkolne. Działania z zakresu pracy socjalnej to mobilizowanie podopiecznych do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielnienia się. W ramach tych działań podstawową pomocą staje się kontrakt socjalny zawierany pomiędzy bezrobotnym a pracownikiem socjalnym, określający zasady współpracy oraz cele, do których należy zmierzać i uzależniający przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwaniu pracy. W wyniku negocjacji kontraktu socjalnego może być proponowana praca (roboty publiczne lub prace interwencyjne z puli PUP) dla najbardziej aktywnych podopiecznych. Celem prowadzenia intensywnej pracy socjalnej jest kształtowanie u bezrobotnego odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości. Szczególnie ważne jest nauczanie prowadzenia gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowania najbliższej przyszłości własnej rodziny. Bezrobocie wywołuje także wiele napięć w sferze życia psychicznego jednostki. Celowym działaniem będzie dążenie do utworzenia grup samopomocowych.

Cel główny:

WYRÓWNYWANIE SZANS OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH POPRZECZ INTEGRACJĘ W ŚRODOWISKU LOKALNYM ORAZ LIKWIDOWANIE WSZELKICH BARIER PSYCHOLOGICZNYCH, SPOŁECZNYCH I FIZYCZNYCH DYSKRYMINUJĄCYCH TE OSOBY.

Cele szczegółowe:

1. Stworzenie osobom niepełnosprawnym warunków do samodzielnego życia w środowisku lokalnym i rodzinnym.
2. Likwidacja barier mentalnych społeczeństwa.
3. Aktywizowanie zawodowe osób niepełnosprawnych.
4. Pomoc rodzinom z niepełnosprawną osobą.
5. Edukacja osób dotycząca problemu niepełnosprawności.

Kierunki działań:

- o likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej,
- o zapewnienie dostępu do rehabilitacji,
- o pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny,
- o zapobieganie osamotnieniu i izolacji poprzez umożliwienie udziału w życiu kulturalnym
- o koordynacja działań różnych organizacji pozarządowych i instytucji świadczących usługi i pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych,
- o przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych,
- o zapewnienie indywidualnej pomocy osobie niepełnosprawnej,
- o realizowanie programów w oparciu o środki Unii Europejskiej,
- o stała, wnikliwa diagnoza problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- o utworzenie oddziałów klas integracyjnych.

Zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat osób niepełnosprawnych poprzez:

- o organizowanie prelekcji w szkołach w różnych grupach wiekowych
- o nauczanie integracyjne
- o wydawanie broszur, ulotek informacyjnych
- o organizowanie wystaw prac osób niepełnosprawnych w miejscach ogólnie dostępnych
- o prowadzenie dobrze przemyślanej promocji zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem odrębności osób niepełnosprawnych (edukacja, spotkania integracyjne)
- o włączenie do pracy zawodowej na otwartym i chronionym rynku pracy,
- o podwyższanie umiejętności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych,
- o udział w szkoleniach, kursach zawodowych i specjalistycznych,
- o promowanie osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy,
- o edukacja rodzin w grupach samopomocowych,
- o wspieranie emocjonalne, psychologiczne i społeczne,
- o zachęcanie rodzin do angażowania się w prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych w roli instruktorów lub doradców,

- rozwinięcie edukacji dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej (począwszy od przedszkola w grupie rówieśniczej, integracyjnej). W sposób szczególny należy uwzględnić dzieci i młodzież z obszarów wiejskich,
- umożliwienie prawa do swobodnego wyboru szkoły przez osobę niepełnosprawną.

Cel główny:

ZAHAMOWANIE ZJAWISKA ALKOHOLIZMU ORAZ POMOC OSOBOM I RODZINOM DOTKNIĘTYM PROBLEMEM ALKOHOLOWYM, PRZECIWDZIAŁANIE ZJAWISKU PRZEMOCY W RODZINIE I ZŁAGODZENIE JEGO SKUTKÓW.

Kierunki działań: Zadanie przewidziane ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi:

- zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działanie na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela posiłkowego.

Kierunki działań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu można podzielić na:

1. Działanie ratunkowe:

- informowanie o możliwościach leczenia,
- poradnictwo – dalsze prowadzenie Punktu „Przystanek” w Kurowie,
- motywowanie do leczenia ambulatoryjnego, a w przypadkach skrajnych – zamkniętego w celu zniwelowania bezpośredniego wpływu substancji psychoaktywnej na osobę uzależnioną.

2. Wychodzenie z uzależnienia:

- zapewnienie możliwości leczenia (osobie uzależnionej i współuzależnionej),
- wzmocnienie efektów leczenia (rehabilitacja, grupy wsparcia).

Działanie ukierunkowane na wychodzenie z uzależnienia adresowane są do osób uzależnionych i współuzależnionych i obejmują:

- programy leczenia i terapii uzależnienia oraz współuzależnienia,
- programy redukujące negatywne konsekwencje uzależnienia i umożliwiające powrót do pełnego funkcjonowania społecznego. Niezbędnym jest uruchomienie programu wspierającego podmioty i instytucje pomagające osobom uzależnionym

w wychodzeniu z nałogu i adaptacji do życia w społeczeństwie, poprzez pomoc pracodawcom zatrudniającym osoby wychodzące z nałogu, które podpiszą kontrakt socjalny z pracownikiem socjalnym zobowiązujący do zachowania abstynencji oraz podjęcia przewidzianych programem zajęć.

3. Zapobieganie uzależnieniom.

- ciągle monitorowanie zjawiska, szczególnie wśród dzieci i młodzieży (ankiety w szkołach),
- informowanie o mechanizmach i konsekwencjach uzależnień (poprzez media, spotkania z mieszkańcami),
- opracowanie i wdrożenie programu działań z grupami ryzyka (np. z bezrobotnymi),
- edukacja,
- promowanie zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży (w szkołach, świetlicach, środowisku).

Działania zapobiegawcze – profilaktyka, obejmować będą programy profilaktyczne ukierunkowane na zidentyfikowane grupy społeczne i wiekowe na trzech poziomach:

- skierowane do całej społeczności gminnej,
- skierowane do grup zagrożonych uzależnieniem,
- skierowanie do osób dotkniętych uzależnieniem.

Kierunki działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie poprzez:

- skuteczne i kompleksowe działanie wszystkich służb, organizacji i instytucji zajmujących się tym problemem (policja, ośrodek pomocy społecznej, szkoły, służba zdrowia),
- szeroko rozumiana działalność informacyjno-edukacyjna o problemie przemocy w rodzinie.

2. Udzielanie pomocy ofiarom przemocy (pomoc materialna, prawna, opieka lekarska),

3. Podjęcie działań wobec sprawców przemocy:

- skierowanie na leczenie,
- pomoc psychologiczna,
- praca socjalna (kontrakt socjalny).

4. Prowadzenie działań profilaktycznych szczególnie wśród dzieci i młodzieży poprzez organizowanie konferencji, spektakli profilaktycznych i innych spotkań poświęconych problematyce przemocy w rodzinie.

5. Tworzenie grup samopomocowych ofiar przemocy.

6. Podnoszenie kompetencji przedstawicieli służb i instytucji do udzielania pomocy ofiarom przemocy oraz podejmujących interwencje wobec sprawców poprzez organizowanie szkoleń dla:

- policjantów,
- lekarzy,
- nauczycieli, pedagogów szkolnych,
- pracowników socjalnych,

- pracowników punktów konsultacyjnych,
- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

W realizowaniu tych działań winny wziąć udział wszystkie ww. osoby pracujące w instytucjach pomagających ofiarom i sprawcom przemocy. Problem przemocy w rodzinie powinien być na bieżąco monitorowany i corocznie uwzględniany w gminnym programie rozwiązywania problemów alkoholowych.

Cel główny:

PRZECIWDZIAŁANIE UŻYWANIU I PODAŻY NARKOTYKÓW

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w zapobieganiu szerzenia się narkomanii.

Kierunki działania:

- uwzględnienie problematyki narkomanii w lokalnych programach profilaktycznych
- wspieranie szkół w rozwijaniu działań profilaktycznych w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży, programów stanowiących alternatywę wobec używania narkotyków,
- organizowanie szkoleń dla dyrektorów, wychowawców, pedagogów szkolnych uwzględniających nowoczesne podejście do profilaktyki używania substancji psychoaktywnych oraz promujących zdrowy tryb życia,
- opracowanie oraz upowszechnienie materiałów informacyjno-edukacyjnych dla animatorów działań profilaktycznych w gminie.

2. Podniesienie poziomu wiedzy mieszkańców gminy na temat problemów związanych z używaniem narkotyków i możliwości zapobiegania zjawiskom.

Kierunki działania:

- prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej uwzględniającej problem narkomanii poprzez lokalne media (np. gazetki szkolne), opracowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych,
- organizowanie wszelkiego rodzaju happeningów, konkursów, festynów, pikników z programem profilaktycznym.

3. Ograniczenie dostępności narkotyków.

Kierunki działania:

- wzmocnienie systemu kontroli imprez masowych, otoczenia szkół w celu zwalczania handlu narkotykami.

W celu realizacji określonych powyżej celów niezbędna jest ciągła współpraca wszystkich instytucji, służb i organizacji pozarządowych oraz koordynacja działań w zakresie prowadzenia szeroko rozumianej profilaktyki, leczenia, rehabilitacji i ograniczenie podaży i przestępczości narkotykowej. Prowadzenie stałego monitoringu zjawiska narkomanii

szczególnie wśród dzieci i młodzieży pozwoli na zrozumienie problemu i dostosowanie działań do skali zjawiska.

Cel główny:

POMOC NA RZECZ RODZIN Z PROBLEMAMI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYMI

Wiodącą myślą strategii pomocy rodzinie z problemami opiekuńczo-wychowawczymi jest konieczność systemowego podejścia do pracy z rodziną i kompleksowego oddziaływania na nią. Opieka i pomoc powinny być zorganizowane w środowisku bliskim dziecku w rodzinie, szkole, świetlicy tak, aby umożliwiały mu wzrastanie i rozwój w naturalnych warunkach rodzinnych, kulturowych i społecznych.

Kierunki pomocy rodzinie:

- specjalizacja pracowników socjalnych, która pozwoli na bardziej kompleksową i profesjonalną pomoc w rozwiązywaniu problemów rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi,
- uruchomienie konsultacji z psychologiem i prawnikiem,
- wspieranie działalności punktu informacyjno-konsultacyjnego „Pierwszy kontakt” dla osób z problemem alkoholowym w „Przystanku”.

Cel główny:

ZAPOBIEGANIE BEZDOMNOŚCI

Kierunki działań:

- prowadzenie pracy socjalnej z osobami zagrożonymi bezdomnością,
 - aktywizowanie do podjęcia pracy,
 - pomoc w znalezieniu zatrudnienia, mieszkania, pomoc w załatwieniu spraw urzędowych, itp.
2. Przekazywanie pewnych obszarów problemowych w formie zadań organizacjom pozarządowym (zapewnienie schronienia).
 3. Pomoc w walce z uzależnieniami, a w efekcie powrót do społeczeństwa.
 4. Pomoc finansowa i rzeczowa dla najuboższych.

Realizacja tych działań będzie możliwa przy zaangażowaniu pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Gminy.

Cel główny:

PRZECIWDZIAŁANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSÓB OPUSZCZAJĄCYCH ZAKŁAD KARNY

Kierunki działań:

1. Zapewnienie schronienia, posiłku, odzieży odpowiedniej do pory roku oraz udzielenie doraźnej pomocy finansowej na niezbędne potrzeby.
2. Prowadzenie pracy socjalnej poprzez:
 - pomoc w załatwianiu niezbędnych formalności urzędowych,

- motywowanie do podjęcia zatrudnienia,
- motywowanie do szukania pomocy w znalezieniu pracy przy pomocy PUP w Puławach
- praca z rodziną osoby opuszczającej zakład karny w celu zaakceptowania powrotu i przyjęcia z powrotem do rodziny.

3. Udzielenie pomocy psychologicznej oraz prawnej w Ośrodku Pomocy Społecznej.

4. Współpraca OPS z Sądem, Prokuraturą oraz Zakładami Karnymi dotycząca powrotu skazanego do społeczności lokalnej.

Cel główny:

ZAPOBIEGANIE WYKLUCZENIU SPOŁECZNEMU OSÓB 50+

Kierunki działania:

- aktywizacja społeczności 50+ m.in. poprzez projekt „Przeciwdziałanie Wykluczeniu Cyfrowemu” realizowanemu w Gminie Kurów,
- motywowanie seniorów do działalności na rzecz społeczności lokalnej gminy Kurów.

Cel główny:

ZAPOBIEGANIE PRZESTĘPCZOŚCI, W SZCZEGÓLNOŚCI WŚRÓD NIELETNICH

Kierunki działania:

Bezpośrednie działania, których celem jest podniesienie poziomu bezpieczeństwa to:

- realizacja programów profilaktycznych zwalczających wszelkie patologie społeczne,
- inspirowanie młodzieży do tworzenia klubów, uprawiania sportu, angażowania się w wolontariat, udział w kółkach hobbyistycznych,
- szeroko pojęta edukacja społeczna poprzez media promująca zdrowy styl życia wolny od nałogów i innych uzależnień,
- współpraca policji z pedagogami szkolnymi, pracownikami socjalnymi oraz władzami lokalnymi w kierunku tworzenia wspólnych programów zwalczających przestępczość w gminie Kurów.

Finansowanie strategii

Przewidywane źródła finansowania strategii to:

1. Środki własne samorządu finansowane z dochodów gminy.
2. Środki z budżetu państwa (dotacje).
3. Środki funduszy krajowych (Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Ochrony Środowiska).
4. Środki strukturalne Unii Europejskiej. Polska jako członek Unii Europejskiej może korzystać z możliwości wspierania lokalnych władz samorządowych na rzecz rozwoju społecznego

w programach:

- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,

- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny „Rozwój Zasobów Ludzkich” z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Decydujące znaczenie dla pełnego wykorzystania środków Unii Europejskiej będzie miał potencjał absorpcyjny gminny czyli zdolność do uzupełnienia środków europejskich środkami własnymi oraz przygotowania, planowania i prowadzenie programów i projektów inwestycyjnych w wymiarze współpracy z UE.

Propozycje programów na lata 2014-2020

1. Program współpracy Gminy Kurów z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego.
2. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Gminny Program Wspierania Rodziny.
4. Gminny Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych.
5. Gminny Program Wspierania Ekonomii Społecznej i Przedsiębiorczości.
6. Program Organizowania Społeczności Lokalnej.

Koordinacja i ocena strategii

Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej koordynatorem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Kurów na lata 2014-2020 jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Kurowie. Bazą informacji będą informacje statystyczne (GUS-u), instytucji i organizacji, a także grup środowiska biorących udział w programach związanych z realizacją poszczególnych celów.

Wskaźnikami oceny monitorowania Strategii będą między innymi:

- Wymierne ilości obiektów użyteczności publicznej, w których zlikwidowane zostały bariery architektoniczne.
- Wzrost (liczba) nowo powstałych podmiotów gospodarczych w gminie.
- Zmieniająca się dynamicznie struktura gospodarcza naszego kraju, a co za tym idzie również gminy powoduje, że niektóre z działających podmiotów gospodarczych wycofują się z rynku, a na ich miejsce pojawiają się nowe, wypełniające niszę na poszczególne usługi.
- Liczba osób, którym udało się wyjść z uzależnienia (alkoholizm) oraz bezdomności. Trudno określić konkretną liczbę osób z uwagi na fakt, iż nie prowadzi się tego typu statystyk, a dostępne dane są płynne. Wszelkie działania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom oraz bezdomności odbywają się na poziomie profilaktyki.
- Liczba osób, którym udało się skutecznie pomóc (ofiaram przemocy domowej, osobom, rodzinom, w których występowały problemy opiekuńczo-wychowawcze i prowadzenia gospodarstwa domowego).

- Liczba zorganizowanych szkoleń, konferencji dotyczących podnoszenia kwalifikacji z zakresu profilaktyk i uzależnień.
- Liczba zorganizowanych imprez, zajęć, spektakli profilaktycznych głównie dla dzieci i młodzieży mających na celu rozwój zainteresowań oraz promocję zdrowego stylu życia, spotkania mające na celu promocję zdrowego trybu życia oraz pokazywanie alternatywnych sposobów spędzania czasu wolnego.

Realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych to wprowadzenie w życie nowoczesnego modelu polityki społecznej gminy. Cele i zadania realizowane będą przy współpracy społeczności lokalnej oraz niektórych organizacji, m.in.

- Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Puławach
- Powiatowego Urzędu Pracy w Puławach
- Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego
- Komendy Powiatowej Policji w Puławach i Komisariatu Policji w Kurowie
- Placówek Oświatowych Gminy Kurów
- Gminnego Ośrodka Kultury w Kurowie
- Parafii
- Organizacji pozarządowych (Caritas, Lubelski Bank Żywności, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe działające na terenie gminy).

Podsumowanie

Posiadanie strategii rozwiązywania problemów społecznych nie powinno być tylko wypełnieniem wymogu formalnego. W głównej mierze dokument ten winien spełniać rolę „drogowskazu” w procesie realizacji lokalnej polityki społecznej. Strategia ta nie ogranicza się w swych zapisach tylko do zadań realizowanych bezpośrednio przez instytucje pomocy społecznej gminy, lecz określa miejsce, wyznacza cele i zadania, które stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej i instytucji działających na polu polityki społecznej w gminie. Realizacja przedstawionych w niniejszym dokumencie celów i działań powinna w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki kwestii społecznych na terenie gminy.

Strategia w zakresie polityki społecznej ma charakter wieloletni i wyznacza kierunki rozwoju działań pomocowych, ze szczególnym uwzględnieniem tych, które mają na celu wyjście osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z kręgu świadczeniobiorców pomocy społecznej. Wskazuje też nowe formy pomocy oraz różnorodne formy aktywności lokalnej konieczne dla budowania spójnego systemu wsparcia społecznego.

Problemy społeczne nie są cechą pojedynczych osób, ale całych środowisk, rodzin, grup społecznych i takie postrzeganie zjawisk pozwala na strategiczne rozwiązania społeczne na poziomie lokalnym. Systemowe podejście daje szansę na rozwiązania strukturalne i skuteczne wyłączenie osób z systemu pomocy społecznej w wyniku ich reintegracji zawodowej

i społecznej. Zmiany w funkcjonowaniu pomocy społecznej w kierunku rozwiązań systemowych stanowią szansę na to, że następne pokolenie nie stanie się podopiecznymi pomocy społecznej. Działania w ramach strategii pozwolą nie tylko na usuwanie przyczyn

tkwiących często w sferze psychicznej i społecznej czy rozszerzenie form pomocy instytucjonalnej, ale na skuteczne rozwiązanie poszczególnych grup docelowych.

Opracowana strategia to dokument bazowy przy konstruowaniu programów operacyjnych i projektów, określających sposób oraz metody realizacji zamierzonych przedsięwzięć. Poprzez realizację tego typu programów będzie można osiągnąć wyznaczone cele.

Strategia i wynikające z niej programy mają charakter otarty i elastyczny. Podlegają okresowym weryfikacjom i niezbędnym modyfikacjom. Działania te wynikają ze zmieniającej się rzeczywistości społeczno-ekonomicznej, pogłębiania diagnozy potrzeb oraz zmieniających się wymogów prawnych.